

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

12^E JAARGANG

WOENSDAG 12 JANUARI 1927

No. 576

INHOUD.

Blz.

HET JAARVERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER OVER 1925 door <i>Prof. Dr. A. O. Holwerda</i>	26
De Vrachtenmarkt gedurende de tweede helft van 1926 door <i>C. Vermey</i>	27
De Haringvisserij in 1926 door <i>P. E. van Renesse</i> ...	29
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het tweede jaar schadevergoedingsregime II door <i>Dr. F. H. Repelius</i>	31
Eenige opmerkingen over de grondslagen van steunverleening inzake werkloosheid door <i>F. von Koch</i> ...	33
AANTEKENINGEN:	
Het Tractaat met België (uit de Rede van B. Heldring).....	35
Indexcijfers van groothandelsprijzen.....	37
Emissies in 1926.....	38
BOEKAANKONDIGING:	
Dr. W. M. F. Mansvelt: Geschiedenis van de Nederlandsche Handel-Maatschappij, bespr. door <i>Prof. Dr. Z. W. Sneller</i>	38
MAANDCIJFERS:	
Emissies in December 1926.....	40
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	41—48
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.***ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.**

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*Met ingang van 1 Januari jl. is belast met de werkzaamheden van Redacteur-Secretaris: de heer *S. Posthuma.*Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—, Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

11 JANUARI 1927.

De geldmarkt werd deze week veel gemakkelijker. Het aanbod van geld was reeds direct na de jaarswisseling groter en groeide nog geregeld in den loop der week. De prolongatierente, die de vorige week tot 4½ pCt. was opgelopen, opende met een notering van 3¾ pCt., terwijl aan het einde, der week voor 3 pCt. werd afgedaan. Ook particulier disconto noteerde lager. Het aanbod van geld was ook hiervoor belangrijk groter en hoewel er veel papier op plaatsing wachtte, kon men Zaterdag reeds voor 3¾ pCt. afdoen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 1,4 miljoen te zijn afgenomen. De beleeningen daalden met f 20,6 miljoen en bewegen zich dientengevolge thans weder vrijwel op het niveau van vóór de jaarswisseling.

De voorraad gouden munt verminderde met een kleine f 100.000. Het hoofd muntmateriaal geeft een stijging van f 1,2 miljoen te zien. De zilvervoorraad klom met ruim f 400.000. De daling van f 8,1 miljoen, die de diverse rekeningen onder het actief te zien geven, correspondeert nagenoeg geheel met de gelijktijdige stijging van den post papier op het buitenland, die in de afgelopen week van f 187,2 miljoen tot f 194,9 miljoen toenam.

De biljettencirculatie daalde met f 34,6 miljoen. Het tegoed van het Rijk vertoont een vermeerdering van f 6,4 miljoen. De rekening-courantsaldi van anderen blijken met f 8,5 miljoen te zijn gestegen. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 5,9 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 50.

* * *

De buitenlandsche wisselmarkt had weder een stil verloop; het nieuwe jaar bracht nog geen opleving. Ook kwam er maar weinig verandering in de koersen. Londen en New York bleven vrijwel onveranderd. Ook Parijs, hoewel iets flauwer, daalde slechts 1½ à 2 cent. Daarentegen waren Marken opnieuw veel lager en liepen tot 59,30 terug. Verdere fluctuaties van betekenis kwamen overigens alleen voor in Madrid, Oslo en Milaan. De eerste twee wissels waren vaster, 38,45—38,88 en 63,20—63,65; en de laatste was flauwer, 11,32—10,96—11,04.

LONDEN, 10 JANUARI.

De geldmarkt was gedurende de geheele vorige week ruim voorzien. Toch begint de terugbetaling van het van de Bank van Engeland geleende geld invloed uit te oefenen en doet zich ook heden sterker gevoelen. Morgen vervallen de laatste bedragen bij de Bank van Engeland en dan zal men pas kunnen overzien of de geldmarkt al of niet voldoende vlottend materiaal ter beschikking heeft.

Disconto, na door de geldruimte eerst zwak te zijn geweest, besloot de week vast op 4¼—%. Nu de reductie in de Bankrate niet onmiddellijk in den aanvang van het jaar heeft plaats gehad, begrijpt men, dat deze nog wel eenigen tijd op zich kan laten wachten. Een verlaging van het disconto in New York zal trouwens aan een verlaging hier moeten voorafgaan en nu de Governor van de Bank van Engeland op bezoek is gegaan in New York zal de Bank vóór zijn terugkeer in ieder geval wel geen actie nemen. Het aanbod van papier is echter gering.

HET JAARVERSLAG VAN DE VERZEKERINGSKAMER OVER 1925.

Het jaarverslag van de Verzekeringskamer over 1925, in December 1926 verschenen, bevat tweeërlei soort mededeelingen, en wel: mededeelingen die vooral voor het bedrijf zelf van belang zijn, en mededeelingen, die mede tot de groote kring van verzekerden en candidaat-verzekerden gericht zijn. Het zijn vooral deze laatste, die ons hier ter plaatse interesseeren.¹⁾

Vooropgesteld zij, dat het jaar 1925 voor het levensverzekeringsbedrijf een bij uitstek gunstig jaar is geweest; dit toonen ons bijgaande cijfers ten duidlijkste.

	1923	1924	1925 ^o
Totaal batig saldo	8.403.371	9.705.012	16.302.245
waarvan ten bate van de verzekerden en/of hun waarborgen:			
a. buiteng. afschrijving ¹⁾ ..	647.376	207.941	955.497
b. buiteng. versterking van reserves	3.545.759	4.854.424	9.767.554
c. winst aan verzekerden ²⁾ ..	65.645	918.542	1.335.196
	4.258.780	5.980.907	12.058.247
waarvan ten bate van anderen, zijnde dividend, tantième, belasting, enz.	1.231.487	2.922.169	3.341.904
overgebracht op nieuwe rekening ²⁾	2.913.104	801.936	902.094

¹⁾ voornamelijk op vaste goederen.

²⁾ de groote onregelmatigheden vinden hun oorzaak grotendeels hierin, dat enkele grootere ondernemingen de winst aan de verzekerden niet jaarlijks verdeelen.

De absolute grootte van deze winstcijfers moet men uiteraard beoordeelen in verband met den omvang van het bedrijf, dat de Verzekeringskamer calculeert op rond f 2.400.000.000 verzekerd bedrag, met rond f 500.000.000 reserve (zonder de extra reserves). De winst in 1925 is dus inderdaad belangrijk, doch dienende voor het grootste deel tot versterking van het bedrijf en dus, mag men zeggen, tot versterking van de waarborgen voor de verzekerden. Slechts als deze versterking overmatig zou blijken te zijn, zouden ook aandeelhouders en tantiëmisten hierbij een toekomstig belang hebben.

Het antwoord op de vraag of de versterking van het bedrijf thans overmatig is of niet, wordt min of meer beheerscht door den meer of minderen optimistischen kijk, van wie deze vraag stelt op de toekomst en boven alles op het toekomstige netto-rendement van de beleggingen. In het algemeen kan men zeggen, dat het Nederlandsche bedrijf krachtens haar tarieven haar calculaties maakt op een 4 pCt. rentevoet, dat wil zeggen, dat men verwacht, dat in de toekomst in doorsnee netto 4 pCt. rente op rente te kweken is van de beleggingen, die uit de bestaande verzekeringsportefeuille zullen voortvloeien. Er is dus momenteel een nog altijd aanzienlijke rentewinst. Doch er is evenzeer een dalende tendens in den rentestand waar te nemen, waarvan de toekomstige winst van het bedrijf den terugslag op den duur onvermijdelijk zal ondervinden. Door het bedrijf thans aanzienlijk te versterken, doet men in elk opzicht een goede daad: de van de aldus gecreëerde vrije reserves te kweken renten kunnen langen tijd de winsten op een behoorlijk peil houden, todat eventueel het tijdstip aan zal breken, waarop men deze vrije middelen noodig heeft, bijvoorbeeld omdat de nieuwe beleggingen de verwachte theoretische rente niet meer opbrengen. Meerdere stabiliteit dus van het bedrijf en meerdere zekerheid.

Deze politiek van versterking, die door de vooraanstaande bedrijven uit eigen vrije beweging wordt gevolgd, wordt door de Verzekeringskamer met dankbaarheid geconstateerd. Op grond van de bekende uiteenzettingen van Prof. Cassel in de kwartaaloverzichten van de Skandinaviska Kreditaktiebolaget en van een artikel (of interview?) van J. D. Stratford, chairman of the Railroad Owner's Association (de oorspronkelijke publicatie wordt niet vermeld, wel echter

een vertaling — of uittreksel? — in het Amsterdamsch Effectenblad) concludeert de Verzekeringskamer, dat men met absolute zekerheid omtrent den toekomstigen rentevoet wel niet veel kan voorspellen, maar dat de voorzichtigheid medebrengt, dat men het bedrijf in deze goede jaren versterkt, opdat men later de goede vruchten daarvan zal kunnen plukken. Dit is een conclusie die wel niet voor tegenspraak vatbaar is. Beleggen brengt beleggings-risico mede, d.w.z. kans op winst en kans op verlies. Wie de verliezen, die op den langen duur nooit geheel zullen kunnen uitblijven, het hoofd wil kunnen bieden, moet in de perioden van winst de middelen daarvoor ter zijde stellen.

Het prikkelt natuurlijk onze nieuwsgierigheid, of de Verzekeringskamer hier alleen constateert wat er in het bedrijf werkelijk gebeurt, of dat deze Kamer nog aan onwilligen „adviezen” gaf, dat het aldus gebeuren moet. Uit den aard van de zaak is er bij de levensverzekeringsmaatschappijen nog een belangrijk „kwaliteits”-verschil; het spreekt vanzelf dat dit niet in de paar jaar dat de Kamer bestaat weg te werken is, als het al ooit weg te werken zal zijn! Het adviesrecht, in art. 24 der Wet geregeld, dat, handig en soepel toegepast, voor de zwakke broeders zelfs kan ont-aarden in een soort „bevoogding”, is een belangrijk punt in de Wet, waarover het publiek echter in het donker blijft tasten. Omtrent de veelvuldige officieuze adviezen, die uiteraard een vertrouwelijk karakter hebben, kan niets worden gepubliceerd dan eenige algemeenheden; en publicatie van de officieele adviezen is de stok achter de deur, als de betrokken onderneming weigerachtig blijft het advies op te volgen, en kwam tot heden niet voor.

Tegenover het publiek realiseert zich de werkzaamheid van de Verzekeringskamer het duidlijkst, als er een onderneming onder de zoogenaamde „noodregeling” wordt geplaatst. Tot ultimo 1925 zijn aldus 9 levensverzekeringsondernemingen en 4 spaarkassen opgeruimd. Deze 13 noodregelingen hebben echter allen te samen betrekkelijk weinig stof doen opwaaien. Onverwacht kwam geen dezer liquidaties; van verreweg de meeste heeft het ingewijden in het bedrijf slechts verbaasd, dat men de zaken al niet veel eerder had stopgezet, wegens gebrek aan levensvatbaar, en — meestal een direct gevolg daarvan — gebrek aan middelen.

In het algemeen blijkt de schoonmaak in het bedrijf te beginnen met de kleinere zaken, klein ook in dien zin, dat velen als het ware op de grens staan van het levensverzekeringsbedrijf en van wat men noemt de begrafenisfondsen. Onder deze fondsen zelf is de schoonmaak nog veel grooter. Van de 232 fondsen, die onder de Wet vielen, zijn er ultimo 1925 reeds 33 opgeheven en 41 overgedragen, zoodat er nog 158 overbleven (plus 53 waarvan nog moet worden uitgemaakt of zij al dan niet onder de Wet vallen).

Ook met de consolideering van het zoogenaamde Spaarkasbedrijf is in 1925 voortgegaan. Toch arbeiden er nog immer 36 van dit soort instellingen in ons land, vermoedelijk nog altijd te veel. De Verzekeringskamer constateert dan ook een zekere neiging bij enkele dezer spaarkassen om zich op het terrein van de zuivere levensverzekering te gaan bewegen. Daar men ook hier geen behoefte heeft aan meer gegadigden, zal dit hun de strijd om het bestaan niet gemakkelijker maken, temeer omdat de Verzekeringskamer vanaf den aanvang kan aandringen op veilig beheer, d.w.z. ruime reserves, maar dat wil ook zeggen, bij deze in het algemeen matig gekapitaliseerde ondernemingen, weinig marge voor nieuwe extra-kosten. Een ander toevluchtsoord voor het te veel aan spaarkassen ziet de Verzekeringskamer bij financieele instellingen, die zich van zulk een spaarbedrijf willen meester maken om aldus een débouché te hebben voor beleggingen van dubieus gehalte. Uit al deze en nog andere opmerkingen van de Kamer blijkt wel overduidelijk, dat het

toezicht op het Spaarkasbedrijf geen sinecure is.

Uit wat de Verzekeringskamer over misbruiken vertelt, die zij is tegengekomen, blijkt wederom, dat veel van haar aandacht aan het „kleine” bedrijf moet worden geschonken. Het uitspannen van verzekerden, dat de Kamer terecht zeer scherp veroordeelt, is een typisch euvel van de volksverzekering; het creëren van productie door bij voorschotjes van f 50 polissen van meer dan 10 maal dat bedrag te eischen, is evenzeer een misbruik van het kleine bedrijf. Een misbruik van anderen aard signaleert de Verzekeringskamer nog: het schijnt, dat er assuradeuren zijn die hun bemiddeling verleenen voor het sluiten van levensverzekeringen bij buitenlandsche Maatschappijen, die krachtens de Wet niet bevoegd zijn hier te lande het bedrijf uit te oefenen. De Kamer waarschuwt, dat wie aldus doet, zich blootstelt aan strafvervolgving op grond van art. 69 der Wet. Toegelaten buitenlandsche Maatschappijen, die een vertegenwoordiging hier te lande hebben krachtens art. 20 en die de reserve van de Nederlandsche posten hier in Nederland moeten deponeren, zijn er maar een 8-tal, waarvan nog één Nederlandsch-Indische. Merkwaardig is daarbij, dat een tweetal der toegelaten Engelsche Maatschappijen nog steeds niet de volle reserve voor haar vóór ultimo 1923 gesloten posten deponeren. Men mag aannemen, dat de op dit punt vrij rigoureuze Engelsche Wet moeilijkheden in den weg legt, doch daar het verslag van de Verzekeringskamer hierover zwijgt, tast men omtrent de werkelijke oorzaken in het duister.

Overigens blijkt, dat het belang van buitenlandsche Maatschappijen in Nederland, voor zoover die belangen althans niet aan de officieele waarneming ontsnappen, omdat er verzekeringen op de boven genoemde onwettige wijze tot stand kwamen of omdat verzekerden zich rechtstreeks tot buitenlandsche ondernemingen wendden, gering blijft, evenals trouwens het belang van de Nederlandsche Maatschappijen in het buitenland, als men natuurlijk Nederl.-Indië uitzondert, en ook uitzondert de, vermoedelijk gering in aantal zijnde, posten, die buitenlanders rechtstreeks bij de Nederlandsche ondernemingen aanvragen. Dergelijke rechtstreeksche aanvragen zijn in hoofdzaak een verschijnsel, dat parallel loopt met wantrouwen in de eigen munt. Van de landen, die in aanmerking komen om dergelijke posten aan ons land te leveren, wordt Duitsland meer en meer uitgeschakeld, en in Frankrijk, waar nog menigeen zijn bezit gaarne buiten de grenzen weet, is het sluiten van levensverzekeringen bij aldaar niet geconcessioneerde Maatschappijen ten eenenmale en op de meest absolute wijze verboden, zoodat feitelijk geen onzer Maatschappijen dergelijke aanvragen van die zijde in behandeling kan nemen.

Internationaal is de levensverzekering alleen door de herverzekering, hoewel blijkens de cijfers door de Verzekeringskamer medegedeeld ook dit belang niet groot is: ultimo 1925 was er slechts 34 miljoen in het buitenland herverzekerd. Als de Verzekeringskamer nog had opgemaakt hoeveel van de reserve die 34 miljoen in Nederland wordt gedeponerd of door onderpand is gedekt, dan zou dit belang zeker nog aanmerkelijk kleiner proporties hebben aangenomen.

Het Nederlandsche levensverzekeringsbedrijf blijkt, alles te zamen genomen, een hecht en bloeiend nationaal bedrijf te zijn, van toenemenden omvang en beteekenis. Dank zij vooral de gunstige omstandigheden en de goede leiding van de betreffende Maatschappijen, vond in 1925 een aanzienlijke versterking van het bedrijf plaats. Dank zij de Verzekeringskamer zal het hopenlijk hoe langer hoe minder voorkomen, dat een bedrijf niet onder goede leiding staat. Doch de Verzekeringskamer, hoe waakzaam en hoe deskundig ook, kan nooit garanderen, dat er nimmer meer verkeerde dingen zullen gebeuren. Ons wettelijk toezicht berust op het principe van vrijheid ten opzichte van

de uitoefening van het bedrijf: de Verzekeringskamer hoort daardoor van genomen maatregelen als regel eerst als deze al genomen zijn, want men behoeft niet, zooals bijvoorbeeld bij het Duitsche voorgedijstelsysteem, tevoren voor alles toestemming te vragen.

Het publiek moet dus ook nu wij een Verzekeringskamer hebben, zelf toezien, dat het zijn belang toevertrouwt aan ondernemingen, die dit vertrouwen ook inderdaad verdienen. De gelegenheid daartoe vindt men in de wettelijk voorgeschreven (en periodiek door de Verzekeringskamer te controleeren) publicaties, die in de jaarverslagen moeten worden opgenomen. Wie wil weten hoe één bepaalde Maatschappij er voor staat, raadplege het verslag dezer Maatschappij; uit het verslag van de Verzekeringskamer, waar alleen de balansen en winst- en verliesrekeningen worden opgenomen, blijkt zulks in het algemeen niet. Daarentegen geeft dit laatste verslag een uitmuntend beeld van den toestand van het bedrijf als één geheel genomen, evenals het jaar tevoren in den vorm gegoten van een verzamel-balans en een verzamel-winst- en verliesrekening. Het eindresultaat hiervan, de winst en haar verdeling, is hierboven reeds besproken. Uit alles blijkt, dat men te maken heeft met een overwegend zeer gaaf bedrijf.

Het verslag van de werkzaamheden der Verzekeringskamer is, het spreekt vanzelf, een verslag, dat veel critische opmerkingen bevat; haar taak is critiseeren, prijzen mag zij niet. Doch als zij dit wel mocht, dan zou blijken, dat er ten slotte toch méér te prijzen dan te critiseeren viel!

Dr. A. O. HOLWERDA.

DE VRACHTENMARKT GEDURENDE DE TWEDE HELFT VAN 1926.

Moest het overzicht der vrachtenmarkt gedurende het eerste semester 1926 noodzakelijkerwijze in mineur worden gehouden (zie Econ.-Stat. Berichten No. 552 d.d. 28 Juli jl.), immers waren de eerste 4/5 maanden van 1926 zeer ongunstig voor de algemeene vrachtaart, het conflict in de Engelsche mijnindustrie is oorzaak, dat ten slotte het afgelopen jaar als geheel genomen niet onfortuinlijk voor de wilde vaart is geweest. Reeds aan het slot onzer vorige beschouwing wezen wij op den invloed, die door de groote vraag naar ruimte voor het vervoer van kolen van Noord-Amerika naar Engeland op het algemeen vrachtenpeil werd uitgeoefend. Noord-Amerika exporteerde van 1 Januari tot ulto. October 1926 26.321.000 tons tegenover 12.718.000 tons gedurende de eerste tien maanden van 1925. Ook Duitsland profiteerde in zeer ruime mate van de staking; gedurende de eerste tien maanden van het afgelopen jaar exporteerde het ruim 25 miljoen tons tegenover ruim 12 miljoen tons gedurende de overeenkomstige periode '25. Gaf men bij den aanvang van het conflict de voorkeur aan een politiek van afwachten — slechts weinigen geloofden aanvankelijk in ernst aan de mogelijkheid van een zoo langen duur der staking — de noodzaak om op groote schaal tot koleninvoer over te gaan deed zich betrekkelijk spoedig gevoelen en toen de pogingen om het conflict langs den weg van onderhandelingen bij te leggen bij herhaling schipbreuk leden, gaven de Engelsche Spoorwegmaatschappijen, die zich voor de niet gemakkelijke taak geplaatst zagen om haar diensten zoo volledig mogelijk te handhaven, het voorbeeld door belangrijke contracten met Amerikaansche kolenleveranciers af te sluiten. Daarnevens exporteerde Amerika belangrijke hoeveelheden naar Zuid-Amerika, Italië, alsmede naar de verschillende bunkerstations, die voor de staking voornamelijk bunker-kolen uit Engeland betrokken, terwijl ook Frankrijk — zij het in minder groote mate — als importeur van Amerikaansche kolen aan de markt kwam. Naast Noord-Amerika traden Zuid-Afrika en Australië als leveranciers van kolen aan Zuid-Amerika op, terwijl bovendien enkele kolenladingen van Calcutta en Zuid-

Afrika naar Engeland werden verscheept. De voortdurend in omvang toenemende kolentransporten van Noord-Amerika naar Engeland en de daarmee gepaard gaande meerdere vraag naar scheepsruimte noopte ook de overige markten vrachtcijfers te betalen die gelijken tred hielden met de stijgende kolenvrachten. Zoo zien wij onder den invloed der kolenvrachten scherp oplopende cijfers van Montreal, van waar als hoogste vracht gedurende het afgelopen seizoen 38 dollarcenten per 100 £ betaald werd tegenover ongeveer 13 dollarcenten begin Mei. Cuba, Zuid-Amerika, Pacific betalen, evenals Australië, Bombay/Calcutta en de rijsthavens alle aanzienlijk hooger vrachtcijfers, evenals trouwens de meer nabijgelegen Zwarte Zee, Donau en Middellandsche Zee-havens. Het overzicht der laagste en hoogste vrachten van de voornaamste markten gedurende 1926 betaald, dat wij op de volgende pagina laten volgen, geeft een duidelijk beeld van de fluctuaties, trouwens de verschillen in één maand tijd — wij hebben het oog op de maand October — zijn belangrijk genoeg om deze afzonderlijk te vermelden.

	Hoogste vracht.	Laagste vracht.
	p. 100 %	p. 100 %
Montreal/Antwerpen-Hamburg graan	\$ 0.38	\$ 0.18½
Zuid-Amerika/Ver. Kon.-Eur.	p. ton	p. ton
Vasteland	45/-	26/6
Zwarte Zee/Eur. Vasteland....	32/6	18/-
Donau/Eur. Vasteland.....	38/-	25/6
Noord-Amerika/Ver. Kon. kolen	42/6	16/-

Deze cijfers spreken voor zichzelf; zij toonen aan dat niet alle reeders van de „top”-vrachten, die op een bepaald oogenblik voor „spot”, d.w.z. onmiddellijk beschikbare ruimte betaald werden, konden profiteren. Het waren dan ook hoofdzakelijk de reeders die, speculerend op een voortduren der staking, hun booten prompt lieten loopen, de hoogste vrachtcijfers wisten te bedingen en dus het meest van de „hausse” hebben geprofiteerd. De lange duur van het conflict heeft de reeders, die à la hausse speculeerden, ditmaal in het gelijk gesteld; wel is het eind van de staking, welke verloop een ieder heeft verrast, nog vrij onverwacht gekomen en verkeerden de reeders, die bovengeschetste politiek tot het einde toe consequent hebben toegepast, ten slotte in de onmogelijkheid om voor hunne onbevrachte schepen in Noord-Amerika een retourlading kolen te secureeren, doch graanverscheepers sprongen in de bres en bevrachten een aantal prompte schepen tot alleszins redelijke vrachtcijfers voor het vervoer van graan van Noord-Amerika naar Europa. Bovendien roert de La Plata-markt zich de laatste weken duchtig; niet slechts voor prompt beschikbare ruimte, maar ook voor tonnage gedurende de eerste drie maanden van 1927 in Zuid-Amerika laadklaar worden behoorlijke vrachten betaald, zoodat reeders met prompte booten in Noord-Amerika de keuze hadden tusschen directe thuislading of wel kolen van Noord- naar Zuid-Amerika om ten slotte met graan huiswaarts te keeren. Waren de vrachten, die in de groote vaart konden worden bedongen, gedurende het tweede halfjaar 1926 alleszins gunstig, ook de korte vaart heeft van de betere tendenz behoorlijk kunnen profiteren. Westfaalsche en Silezische kolen werden in groote hoeveelheden via Rotterdam, Hamburg, Antwerpen, Weser, Stettin, Danzig etc. naar het Vereenigd Koninkrijk geëxporteerd en ook hier was de levendige vraag naar ruimte oorzaak van een stijging van het vrachtenpeil, die der korte vaart ten goede kwam.

Intusschen beteekenden de hoogere vrachten, die gedurende de tweede helft van het afgelopen jaar allerwegen konden worden bedongen, niet uitsluitend winst; reeds eerder werd gewezen op de scherp oplopende prijzen der bunker-kolen, waarvoor ten slotte zelfs 65/- à 70/- per ton te Rotterdam betaald werd, terwijl de kwaliteit van het geleverde lang niet altijd bevrediging schonk. Lange ballastreizen over den Atlantischen Oceaan, vertraging in de belading en los-

sing der kolenladingen deden in vele gevallen een deel van het vrachtavans teniet, maar toch is, dank zij het conflict in de Engelsche mijnindustrie, het afgelopen jaar, dat één der slechtste dreigde te worden, over het geheel zeer gunstig voor de algemeene vrachtvaart; daar met een enkele uitzondering — wij denken aan de Holland-Amerika Lijn die, zoozeer bij de Transatlantische vaart betrokken zijnde, van de staking mede in niet onbelangrijke mate geprofiteerd heeft — het lijnbedrijf van geheel andere factoren afhankelijk is en voor de beoordeeling van de resultaten van het lijnbedrijf een totaal verschillende maatstaf moet worden aangelegd. Zooals wij reeds met een enkel woord opmerkten heeft het vrachtenpeil, hoezeer ook na beëindiging der staking over de geheele linie gedaald, zich nochtans vrij goed kunnen handhaven. Zoowel Noord-Amerika, dat bij voortdurende belangstelling toont voor spoedig beschikbare ruimte en daarvoor behoorlijke vrachten betaalt, als Zuid-Amerika verleenen belangrijke steun aan de vrachtenmarkt. Vooral Zuid-Amerika, dat op een zeer gunstigen tarwe-oogst kan bogen — geschatte oogst 5.860.000 tons tegenover 5.202.000 tons het jaar tevoren — neemt voortdurend op groote schaal ruimte op. Gedurende de maand December werden niet minder dan 159 schepen met een totaal laadvermogen van ca. 1.000.000 tons naar Europa bevracht, zonder dat het vrachtenpeil hiervan den terugslag ondervindt.

De onmiddellijke vooruitzichten zijn dan ook niet ongunstig; tal van schepen zijn tot loonende cijfers gedurende de eerstvolgende maanden bevracht, „a good start” derhalve, die hoop geeft voor het thans aangebroken jaar.

Het is wellicht belangwekkend, behalve de cijfers over de afgelopen jaren, tevens een aan het „Daily Freight Register” van 31 December 1914 ontleend overzicht der hoogste en laagste vrachten gedurende de jaren 1910/14 te laten volgen. Ook deze statistiek vindt men op de volgende pagina.

Een vergelijking der gemiddelde vrachten der laatste jaren met de doorsnee-cijfers, welke in het aan den oorlog voorafgaande jaar 1913 werden betaald, doet zien, dat het gemiddeld vrachtenpeil voor het vervoer van kolen van Wales naar Zuid-Amerika vóór den oorlog hooger was dan thans. Vergelijken wij de in 1913 betaalde doorsnee-vracht van de La Plata-rivier met het dito vrachtgemiddelde van 1925 dan zien wij een verschil van 10 d. per ton ten nadeele van laatstgenoemd jaar. Op de geheele rondreis, nl. Wales/Bahia/Lower Plate/Ver. Kon.-Eur. Vasteland bedraagt het verschil ten nadeele van 1925 niet minder dan 3/6 per ton! Wij nemen voor onze vergelijking met opzet de jaren 1925 en 1913; eerstgenoemd jaar stelt beter dan 1926 in staat zich een beeld van het verloop der vrachtenmarkt te vormen, daar de Engelsche mijnwerkersstaking, zooals hierboven aangetoond, het vrachtenpeil tijdelijk volkomen heeft gewijzigd, terwijl 1925 voor dergelijke ingrijpende gebeurtenissen gespaard bleef. Ook 1914 kan moeilijk dienen als basis voor vergelijking, daar immers ten gevolge van den in Augustus van dat jaar uitgebroken oorlog, het vrachtenpeil al evenzeer door abnormale omstandigheden werd beïnvloed. Dat aanvankelijk het jaar 1914 weinig gunstig voor de algemeene vrachtvaart was, is ongetwijfeld in vakkringen nog niet vergeten. In zijn jaaroverzicht schreef Daily Freight Register destijds: „The year opened somewhat inauspiciously for cargo-tonnage, for supply had overlapped demand to an extent that foreshadowed a long period of low and unprofitable trading. Chartering throughout and in all markets was of the barest hand-to-mouth nature, that is the inevitable sequel to supply being in excess of demand.”

Vergelijkt men de overige 1913 doorsnee-vrachten van de voornaamste afluadcentra met die van 1925 — zie Montreal, Burmah, Bombay, etc. — dan ziet men

Overzicht der hoogste en laagste vrachten gedurende het afgelopen jaar betaald.
(Ontleend aan het „Daily Freight Register“).

	1926			Gem. 1925	Gem. 1924	1923	1922
	Hoogste vracht	Laagste vracht	Gem. vracht				
<i>Kolenvrachten.</i>							
Wales/Bahia Blanca	19/6 p. t.	16/-	17/8	15/7	13/0½	14/7½	14/8½
„ /Montevideo	20/- „	14/6	17/1½	15/6¾	13/0½	14/3¾	14/7¾
„ /Rosario	22/- „	15/3	19/2	16/9¾	13/6	15/0¾	15/2¾
„ /West-Italië	13/6 „	8/7½	10/1	8/11½	10/2¾	10/5½	12/3
„ /Port Said	13/- „	10/-	11/8¼	10/6¼	11/8½	10/10¼	14/0½
„ /Colombo	17/6 „	14/-	16/7½	13/8	14/4	13/5	20/3½
Noord-Amerika/Lower Plate	37/6 „	16/6	22/2¾	16/8	18/3¾	17/11¾	17/6
„ /Port Said	28/6 „	18/-	22/11½	—	21/-	—	—
„ /Vereenigd Koninkrijk	42/6 „	12/3	21/4¾	—	—	—	—
Durban/Aden-Perim	33/9 „	10/-	14/11½	12/1½	15/3¾	15/4¾	—
„ /Colombo	15/- „	8/10½	11/4¼	10/4	12/11	12/3¾	14/9
„ /Singapore	13/- „	9/6	11/3¾	10/2½	14/0¾	12/9	14/-
„ /Vereenigd Koninkrijk	23/- „	16/-	18/6½	—	—	—	—
Calcutta/Vereenigd Koninkrijk	45/- „	30/-	38/10½	—	—	—	—
Newc. N.S.W./Bahia Blanca	41/3 „	32/-	35/0¾	—	—	—	—
Rotterdam/West-Italië	12/6 „	8/-	9/8¼	8/7¼	10/8	—	14/6
„ /Port Said	11/6 „	9/-	10/5¾	10/11	11/3	—	—
„ /Lower Plate	19/- „	13/-	15/8	15/4	12/5	—	—
<i>Graanvrachten.</i>							
Montreal/Antwerpen/Hamburg	\$ 0.38 p.100 %	12	16½	13½	15%	13½	14
N.-Amerika/ „	„ 0.31	6	18½	12½	15	12	14¼
B. Aires/La Plata/Ver. Kon./Eur. Vasteland ..	36/3 p. t.	11/6	19/7¼	16/0¼	25/3¾	20/11	26/6¾
Rosario/Ver. Kon./Eur. Vasteland	55/- „	12/6	25/3¾	17/2¾	26/9	23/3½	29/11¾
Noord-Pac./Ver. Kon./Eur. Vasteland	47/3 „	23/-	33/6¼	33/6¼	34/8¾	36/11	37/4¼
Z.-Austr./Vict./Ver. Kon./Eur. Vasteland	54/3 „	23/3	42/3¾	46/8¼	44/6¾	34/1¾	49/1½
Z.-Afrika/Ver. Kon./Eur. Vasteland	28/- „	18/6	21/10½	24/5	27/1¾	26/4¾	23/1¾
Bombay/Ver. Kon./Eur. Vasteland	36/3 „	14/-	19/11	23/6¼	26/3¾	26/3¾	22/3¾
Cuba/Ver. Kon./Eur. Vasteland	draagverm. 30/- p. t.	13/-	18/6½	19/2½	22/5½	20/3	23/7½
Burma/Ver. Kon./Eur. Vasteland	rijst 40/- „	16/-	25/0¾	29/8¼	32/11	29/2¾	27/1½
Bilbao/Rotterdam	erts 8/- „	4/6	6/5¼	5/10½	6/6½	7/0½	7/3¾
<i>1914</i>							
	Hoogste vracht	Laagste vracht	Gem. vracht	1913	1912	1911	1910
<i>Kolenvrachten.</i>							
Wales/Bahia Blanca	17/- p. t.	12/6	14/6¾	18/3	21/3¾	18/2½	15/2
„ /Montevideo	15/6 „	11/-	13/1	16/8	19/3¾	16/9¾	14/6
„ /Colombo	21/- „	9/-	12/7	12/5½	13/4½	10/6½	9/2¾
„ /West-Italië	18/- „	6/-	8/8½	9/1	11/7	8/1	6/8½
„ /Port Said	21/- „	6/9	9/10½	9/6½	11/1½	7/6	6/0¾
Rotterdam/West-Italië	7/3 „	7/-	7/1	9/-	11/8¾	8/0½	6/11¼
„ /Port Said	7/10½ „	7/-	7/4½	8/10½	11/-	7/2½	7/0¾
<i>Graanvrachten.</i>							
Australië/Ver. Kon./Eur. Vasteland	30/6 „	17/6	24/-	33/5¼	34/6	26/-	24/6¾
Zwarte Zee/Eur. Vasteland	16/- „	8/-	9/7	12/5½	16/3¾	11/3¾	10/0½
Donau/Eur. Vasteland	8/3 „	8/3	8/3	11/11	14/5½	11/7½	10/8½
Montreal/Ver. Kon./Eur. Vasteland	\$ 0.29 p.100 %	9¼	19¼	14	14¾	—	8¼
Riverpl./Ver. Kon./Eur. Vasteland (O/C)	50/6 p. t.	8/3	16/10	16/10¼	21/4	11/-	8/9¼
Bombay/Ver. Kon./Eur. Vasteland	Zaden 23/- „	11/-	17/1¼	21/1½	25/8	20/1½	18/3
Burmah/Holl.	draagverm. 23/6 p. t.	23/6	23/6	27/6	29/7¼	23/3	22/6
<i>Ertsvrachten.</i>							
Bilbao/Rotterdam	4/6 „	3/10½	4/1½	4/11	6/0½	4/9	4/6½
Huelva/ „ Tinto terms	6/3 „	4/7½	5/-	5/7¾	6/4½	5/9¾	5/4¾
Santander/Rotterdam	5/4½ „	4/3	5/-	5/7	6/3	5/0¾	4/10½

dat het verschil tusschen vóór en na-oorlogsch peil zéér gering is, ofschoon de exploitatiekosten over de geheele lijn belangrijk zijn gestegen! Niet slechts de prijzen der bunkerolen, doch ook de gages zijn over de geheele lijn aanzienlijk hooger, terwijl de havenkosten vrijwel zonder uitzondering verdubbeld zijn. (zie Econ.-Stat. Berichten van 29 December jl.). Tegenover niet af nauwelijks gestegen vrachten derhalve aanmerkelijk hogere exploitatiekosten. Het kan dan ook geen verwondering wekken, dat de winstmarge voor de algemeene vrachtvaart gedurende de laatste jaren zéér gering was. Moge 1927 een jaar worden van geleidelijke ontwikkeling in gunstigen zin voor dezen óók voor ons land zoo belangrijken tak van bedrijf. Toenemend wereldverkeer, waardoor het teveel aan ruimte langzamerhand wordt geabsorbeerd; nauwere samenwerking tusschen werkgevers en werknemers en vooral een juist inzicht der laatste categorie in wat

economisch mogelijk en bereikbaar is. Slechts op deze wijze zullen ten slotte blijvend betere tijden voor de vrachtvaart kunnen aanbreken.

Rotterdam, Januari 1927.

C. V.

DE HARINGVISSCHERIJ IN 1926.

De uitkomsten der haringvisscherij waren in 1926 al even slecht als in het voorafgaande jaar.

Toenmaals weten de reeders het óngunstige bedrijfsresultaat aan de schrale vangsten. Zij klaagden, dat de haring niet meer zoo overvloedig in de Noordzee voorkwam, als in vroegere tijden en gaven daarvan de schuld aan de treilvisscherij, in het bijzonder die op haring en de vangst van jonge haring (zoogenaamde „zeebliet“) in onze zeegaten. Zij drongen daarom bij de Regeering aan op stappen, waardoor aan de treilvisscherij eenige beperking opgelegd en de aanvoer van zeebliet verboden zou worden en von-

den daarvoor steun in de Tweede Kamer. Het gevolg was de benoeming van de Staatscommissie in zake de haringvisscherij.

Inmiddels was het seizoen 1926 begonnen met veel grootere vangsten dan dat van 1925 en die ruimere vangsten bleven gedurende de geheele Schotsche visscherij. Die-hards onder de klagers over den achteruitgang der haringvangsten opperden toen twijfel aan de vooruitzichten der visscherij op de Doggersbank, die vooral in de laatste jaren had teleurgesteld, maar ook die viel erg mee. Opmerkelijk genoeg was het resultaat der visscherij, welke in October en November in de buurt van Lowestoft en Yarmouth uitgeoefend pleegt te worden en waarbij een ander in de vorige jaren vrij overvloedig haringras wordt gevangen, dit jaar, althans voor de zeilloggers, verhoudingsgewijze niet zoo gunstig. Voor een groot deel was dit aan het stormachtige weder te wijten, waarvan vooral de zeilschepen te lijden hebben. Ook met de visscherij op hetzelfde haringras in het Kanaal aan het einde van het seizoen ging het niet zoo voorspoedig, als het zich aanvankelijk liet aanzien.

Gemiddeld per reisdag waren de aanvoeren in de verschillende maanden als volgt:

Maanden	1926			1925		
	Stoom-loggers	Motor-loggers	Zeil-loggers	Stoom-loggers	Motor-loggers	Zeil-loggers
Mei	1442	965	799	1122	462	—
Juni	1528	687	514	758	518	160
Juli	1124	963	494	882	396	236
Augustus	1317	803	466	684	342	249
September	1473	1174	624	987	621	347
October	2114	1483	844	1499	837	590
November	± 2200	± 1380	± 600	1729	1207	627
December	± 1108	± 684	± 390	661	534	425

Hierbij moet men in aanmerking nemen, dat de maand van den aanvoer lang niet altijd die van de vangst is, daar de schepen dikwijls lang op de vischgronden verblijven en de thuisvaart eveneens tijd vereischt.

Niettegenstaande de vangstresultaten der visscherij bij Yarmouth en Lowestoft zich niet zoo gunstig van die van het vorige jaar onderscheidde, waren de vangsten over het geheel, hoewel niet ruim, toch beduidend beter dan in 1925.

Zij bedroegen n.l. gemiddeld per reisdag:

Jaar	Stoomloggers	Motorloggers	Zeilloggers
	KG.	KG.	KG.
1926	1491	1013	612
1925	1034	677	428
1924	1731	1132	790
1923	1904	1023	812
1922	1371	822	596
1921	1375	856	572
1920	2026	1448	1093
1919	1845	1347	999

De ongunstige uitkomsten van de teelt 1925 waren oorzaak, dat de neiging om ter haringvangst uit te varen aanvankelijk nog niet sterk was. Nauwelijks was echter gebleken, dat de vangstkansen beter waren of een betrekkelijk groot aantal haringschepen koos zee. Dit aantal groeide allengs aan, doch tot niet meer dan 58 stoom-, 41 motor- en 284 zeilloggers. In October begon het reeds weder te verminderen, doordat toen 1 stoomlogger en 4 zeilloggers vergingen en 11 zeilloggers de visscherij beëindigden, meerendeels in verband met de schade, welke de stormen aan schip, tuigage of vleet hadden toegebracht.

In 1925 werd de visscherij met een beduidend groot aantal schepen uitgeoefend, n.l. door 61 stoom-, 38 motor- en 331 zeilloggers. Vooral de deelneming der zeilloggers was dit jaar veel geringer. Verscheidene van deze vaartuigen en vooral de houten zeilloggers zijn na de mislukte teelt 1925 uit de vaart genomen, andere bleven opgelegd, omdat de uitrusting te veel zou kosten, de vooruitzichten der visscherij en de middelen hunner reederijen in aanmerking genomen.

De totale vangst bedroeg rond 49.970.000 KG., waarvan 16.960.000 KG. door de stoomloggers, 7.530.000 KG. door de motorloggers en 25.440.000 KG. door de zeilloggers gevangen werden. Gemiddeld per vaartuig bedroeg hun vangst in ronde cijfers respectievelijk 292.000 KG., 184.000 KG. en 90.000 KG. In de jaren 1914—1924 (de jaren 1917 en 1918, toen het bedrijf niet of nagenoeg niet kon uitgeoefend worden, niet medegerekend), bedroeg de gemiddelde vangst per vaartuig: voor de stoomloggers 250.000 KG., voor de motorloggers 172.000 KG. en voor de zeilloggers 98.000 KG. Dit jaar is de verhouding dus iets gunstiger voor de stoomloggers dan in genoemd tijdperk.

In mijn artikel van 25 October jl. wees ik er reeds op, dat in het afgelopen jaardeel veel lagere prijzen voor de pekelharing betaald waren, dan in dezelfde periode van het voorafgaande jaar en stelde ik in het licht, dat de oorzaak hiervan gezocht moet worden eenerzijds in de grootere productie van dit artikel en anderzijds in de slechtere gelegenheid, om het af te zetten. Nadien kwam er in dit opzicht eenige verbetering. Vooreerst was de aanvoer in November hier te lande ongeveer 26.000 kantjes, die in December meer dan 10.000 kantjes kleiner dan die van het vorige jaar en in de tweede plaats leverde de Engelsche walvisscherij voor de Britten heel wat minder op dan in 1925, omdat dezen haar, in verband met het gebrek aan bunkerkolen en het slechte weder, minder druk uitoefenden en hun vangsten over het algemeen kleiner waren. Tot half December bedroeg de aanvoer dit jaar te Yarmouth en Lowestoft niet meer dan 679.416 crans tegen 811.640 crans in het vorige jaar. Daarvan werden gezouten 444.842 tonnen tegen 581.020 in 1925.

De totale productie van gezouten Noordzeeharing bedroeg in beide jaren:

	1926	1925
Schotsche visscherij	935.237 tonnen	688.506 tonnen
Engelsche "	444.842 "	581.020 "
Hollandsche "	497.360 (zee)tonnen	381.024 (zee)tonnen
Duitsche drijfnet-		
visscherij	179.400 "	127.370 "

Te zamen .. 2.056.839 tonnen 1.777.920 tonnen

Die van 1926 overtrof die van 1925 dus met rond 280.000 tonnen.

Bovendien vingen de Duitschers met het treilnet rond 41 miljoen KG. haring tegen 26 miljoen KG. in 1925.

Hoewel de Noorsche gezouten haring een ander — goedkoper en minderwaardig — product is, dan de Britsche, Hollandsche en Duitse pekelharing, moet er intusschen rekening mede gehouden worden, dat Noorwegen dit jaar slechts rond 590.000 tonnen gezouten haring produceerde tegen 1.017.000 tonnen in 1925 en dat de voorraad van het Hollandsche, Britsche, Duitse en Noorsche product te zamen begin 1926 op niet meer dan 650.000 tonnen, begin 1925 daarentegen op 1.300.000 tonnen, dus het dubbele, geschat werd.

Omtrent de opbrengst van onze haringvisscherij zijn geen cijfers beschikbaar, die eenige aanspraak op nauwkeurigheid en betrouwbaarheid kunnen maken. Lang niet alle haring wordt dadelijk na aanvoer op de publieke afslagen verkocht. Vele reeders zijn n.l. tevens handelaars en verkoopen de haring, welke hun schepen aanbrengen, geheel of ten deele uit de hand. Dikwijls wachten zij daarmede, in de hoop, dat de haringprijzen zullen stijgen, of omdat er geen vraag is naar het artikel. Het bedrag, waarvoor zij hun haring afstaan, is dus niet dat, hetwelk zij er voor gekregen zouden hebben bij verkoop onmiddellijk na aanvoer; het is grooter of kleiner al naar gelang de prijzen sinds den aanvoer gestegen of gedaald zijn, het is toegenomen met de handelswinst of verminderd met het handelsverlies. De opbrengst der visscherij is het bedrag, dat verkoop dadelijk na den aanvoer zou hebben opgeleverd. Zelfs al zouden alle reeders-handelaren bereid zijn, mede te deelen, hoe-

veel zij voor hun haring gemaakt hebben, dan nog zou men dus voor de gevallen, waarin deze niet bij aanvoer verkocht is, niet weten, hoeveel de opbrengst der visscherij is geweest. In zulke gevallen moet men de waarde bij aanvoer schatten op grond van de prijzen bij publieken verkoop, onmiddellijk na aanvoer voor haring van dezelfde soort gemaakt. Inderdaad doen de betrokken reeders dit zelf, om te kunnen berekenen, hoeveel er besond is en hoeveel zij dus aan de bemanning als het aan dezen toekomend deel van de besomming hebben uit te betalen. Het ligt voor de hand, dat deze schatting niet erg nauwkeurig kan zijn, want wie kan zeggen, hoe de prijzenloop zou zijn geweest, indien alle aangevoerde haring inplaats van slechts een deel zou zijn geveild. Voor een buitenstaander is schatting van de waarde der haring bij aanvoer vrijwel onmogelijk, omdat er een groot aantal soorten en kwaliteiten worden aangevoerd, die de meest verschillende prijzen opbrengen en niet bekend is, hoeveel van elk dier soorten wordt aangevoerd. De cijfers, welke betreffende de opbrengst der door onze schepen aangevoerde gezouten haring worden gepubliceerd, zijn dan ook verkregen door een zoo ruwe raming, dat zij geen basis voor een vergelijking der geldelijke uitkomsten van het bedrijf in verschillende jaren kunnen opleveren.

Zeker is echter, dat die uitkomsten in 1926 evenals in het voorafgaande jaar zeer onbevredigend zijn geweest. Voor de stoomloggers was dit te meer het geval, omdat ook de steenkolenprijzen tengevolge van de Britsche mijnwerkersstaking sterk gestegen waren. De steenkolen vormen nl., zij het ook niet in die mate als bij de treilvisscherij, ook bij de drijfnetvisscherij met stoomloggers een belangrijke post op de exploitatierekening.

Een ongunstige factor was ook dit jaar, dat in de ongeveer 6 winter- en voorjaarsmaanden, gedurende welke de vaartuigen zich niet met de haringvangst bezighouden, slechts met meer of minder groot verlies de beug- of treilvisscherij uitgeoefend kon worden. Niettegenstaande de gemeente 's-Gravenhage deze verliezen voor de Scheveningsche schepen tot een zeker bedrag voor haar rekening nam, was de deelneming aan die bijbedrijven dan ook gering.

Hetzelfde placht ook vroeger het geval te zijn. Toen verdienden vele visschers evenwel in zes maanden genoeg, om het geheele jaar van te kunnen leven en was ook in andere vakken de toestand niet zoo rooskleurig. Dat is alles anders geworden: de loonen tijdens het haringseizoen zijn tengevolge van de lage besommingen — immers zij bestaan hoofdzakelijk in een deel der besomming — voor de meeste visschers nauwelijks voldoende, om er gedurende dien tijd hun gezin van te onderhouden, zoodat er voor de periode der seizoen-werkloosheid niets of althans niet veel van kan overschieten.

Ook dit jaar is het Britsche bedrijf weer minstens even zwaar getroffen als het onze. De resultaten der Duitsche drijfnetvisscherij op haring zijn nog niet bekend, maar er is geen reden, om te meenen, dat die beter geweest zullen zijn. De malaise in het bedrijf der Noordzedrijfnetvisschers is een algemeen verschijnsel. Dat is begrijpelijk, omdat zij overal dezelfde oorzaken heeft: ongunstiger afzetgelegenheid met onvoldoende ingekrompen productie en sterk toegenomen bedrijfskosten.

P. E. VAN RENESSE.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET TWEDE JAAR SCHADEVERGOEDINGSREGIME.

II.

Dr. F. H. Repelius te Berlijn schrijft ons:

Wat de betaling der schadevergoeding betreft, onderscheidt zich het op 31 Augustus 1926 geëindigde hersteljaar hierdoor van het eerste, dat thans het bedrag in zijn geheel door Duitschland zelf moest worden opgebracht, terwijl de eerste annuïteit voor 4/5

uit de opbrengst der Dawesleening kon worden voldaan.

Samenstelling der Annuïteiten (in millioenen G.M.).

	1925/	1926/27		1927/28		1928/29	
	1926	a	b	a	b	a	b
Bijdrage uit budget .	250	110	410	750	500	1500	1250
Transportbelasting .	250	290	290	290	290	290	290
Spoorwegobligaties .	595	550	550	660	660	660	660
Industrieobligaties .	125	250	250	300	300	300	300
Totaal	1220	1200	1500	2000	1750	2750	2500

a = volgens de oorspronkelijke, b = volgens de huidige regeling.

De samenstelling der tweede annuïteit blijkt uit bovenstaande tabel. De beide eerstgenoemde betalingen zouden volgens het Plan der Experts uit de aan den Staat overgedragen opbrengst van een gedeelte der preferente spoorwegobligaties worden voldaan, terwijl desnoods ook tot de uitgifte eener binnenlandse leening zou mogen worden overgegaan. Inderdaad heeft het Rijk zoowel de bijdrage uit het budget als die uit de opbrengst der transportbelasting geheel uit eigen middelen opgebracht; het behield de spoorwegaandeelen in portefeuille en tot een binnenlandse leening behoefde het niet over te gaan.

De samenstelling der annuïteiten heeft thans, als gevolg van de overeenkomst tusschen de Commissie van Herstel en de Duitsche regering van 8 September 1926, een belangrijke wijziging ondergaan. Volgens de oorspronkelijke regeling zouden de bijdragen van het Rijk tot de derde en vierde annuïteiten worden verhoogd met 1/3 van het bedrag, waarmee de opbrengst der verpande belastingen gedurende het derde jaar 1000 millioen G.M. en gedurende het vierde jaar 1250 millioen G.M. te boven gaat. Deze aanvullende betalingen zouden, tot een maximum van 250 millioen G.M., worden betaald in het vierde en vijfde jaar. Gebleken is nu, dat reeds gedurende het eerste jaar de opbrengst der verpande belastingen 1706 millioen G.M. bedroeg, terwijl deze voor het tweede jaar wordt getaxeerd op 1900, zoodat te verwachten is, dat in de beide volgende jaren het volle aanvullingsbedrag betaald zou moeten worden. Overoengekomen is deze aanvullingsbetalingen te vervangen door de voldoening van 300 millioen G.M. in het derde jaar. Hierdoor is de progressie in de schadevergoedingsbetalingen veel geleidelijker geworden, zoodat blijkt uit de tabel, waarin van de veronderstelling is uitgegaan, dat de supplementaire betalingen ten volle betaald moeten worden. De crediteurstaten komen hierdoor eerder in het genot der bedoelde betalingen, Duitschland ziet een voorwaardelijke schuld gefixeerd, doch tot een belangrijk lager bedrag. Een verder gevolg van deze regeling is dat, nu de hoogte van de bijdrage uit de Rijksmiddelen niet meer afhankelijk is van de absolute hoogte der opbrengst van de verpande belastingen, doch op een vaste som is bepaald, er tegen belastingverlaging van de zijde der crediteurstaten geen bezwaar meer kan bestaan, mits slechts de opbrengst dier belastingen daardoor niet daalt beneden het bedrag, dat door het Rijk moet worden betaald. Hierop bestaat voorschikingskans: op de basis van de resultaten gedurende het tweede jaar zou er in een standaardjaar¹⁾ een marge van omstreeks 50 pCt. zijn tusschen opbrengst en bijdrage van het Rijk.

Ten aanzien van de betalingen door het Rijk, die door den Commissaris voor de verpande belastingen worden ingehouden van de, direct na ontvangst aan hem overgedragen, belastingen die daarvoor zijn aangewezen, is eveneens een nieuwe regeling getroffen, volgens welke de gelden spoediger ter beschikking komen, zoowel van den Commissaris als — voor zover betreft het eventueele restant — van den Minister van Financiën. De normale bijdragen van het Rijk zijn gelijkelijk over het jaar verdeeld, de addi-

¹⁾ Hieronder verstaat men het vijfde en de volgende jaren, waarin telkens 2500 millioen G.M. moet worden betaald.

tioneele betalingen bedragen: 7×18 millioen G.M., $3 \times 39,8$ millioen G.M. en eenmaal 69,6 millioen G.M.

Ten einde een zoo gelijkmatig mogelijke verdeling der betalingen over het jaar te verkrijgen is ook voor de transportbelasting een nieuwe regeling tot stand gebracht: de Generaalagent ontvangt niet meer maandelijks van de Spoorwegmaatschappij de steeds wisselende opbrengst dezer belasting, doch een vaste som van den Minister van Financiën, die op zijn beurt met de Maatschappij afrekent. Een overeenkomst, waardoor de betalingen voor den dienst der spoorwegobligaties maandelijks plaats vinden, met rentevergoeding door den Generaalagent voor verrichte vooruitbetalingen, was reeds voor het tweede jaar van kracht; deze blijft ook gedurende het derde jaar haar gelding behouden.

De op de Deutsche spoorwegen gelegde last is in werkelijkheid progressief. Moest in het eerste hersteljaar, als eenige binnenslands opgebrachte bijdrage tot de annuïteit, een bedrag van 200 millioen G.M. worden opgebracht, volgens de bepalingen van het Plan der Experts moest in dat jaar bovendien een som van 130 millioen G.M. worden gereserveerd ter voldoening van een gedeelte der betalingen van het tweede jaar. Hieruit volgt, dat de druk der herstelbetalingen achtereenvolgens 200, 465, 550 en 660 millioen G.M. bedraagt.

De Spoorwegmaatschappij is in het tweede hersteljaar teruggekeerd tot de financiering harer kapitaalsuitgaven door leeningen; tot dusver had zij deze uitgaven bestreden uit haar bedrijfsinkomsten. Zij kon tot deze normale methode overgaan voornamelijk door de hulp van het Rijk, dat, zooals reeds werd medegedeeld, herhaaldelijk preferente aandelen van de Spoorwegmaatschappij overnam. Aanvankelijk dienden deze transacties ter voldoening van bestaande verplichtingen, in September 1925 kwam reeds 38 millioen G.M. ter beschikking van de Maatschappij, terwijl de opbrengst van de in Maart door het Rijk overgenomen 107 millioen G.M. geheel voor de uitvoering van werken kon worden besteed. Het Rijk verleende voorts nog credieten tot de volgende bedragen: 53,3 millioen G.M. voor de voltooiing van lijnen, waarvan de aanleg reeds begonnen was voor 1920, 20 millioen G.M. voor electricatie en 80 millioen G.M. tegen lage rente als uitvloeisel van de politiek der productieve werkloosheidszorg. Van de in den zomer van 1926 geëmitteerde 150 millioen G.M. werd ook nog ongeveer één derde door rijksinstellingen overgenomen.

De Commissaris acht de positie van de spoorwegen zeer bevredigend. Ondanks de depressie en niettegenstaande het feit, dat de Engelsche steenkolenstaking hierop geen gunstigen invloed kon doen gelden¹⁾, (daar steenkolenvervoer onbelast is), leverde de transportbelasting nog 18,7 millioen G.M. meer op dan de vereischte 250 millioen G.M. Ondanks de ernstige crisis kon de Spoorwegmaatschappij de haar opgelegde herstellasten volledig voldoen en wel zonder dat het noodig was haar tarieven te veel te verhogen. Met inbegrip van de verkeersbelasting zijn de goederentarieven thans gemiddeld slechts 40 pCt. hooger dan vóór den oorlog, zoodat Duitschland in dit opzicht gunstig afsteekt bij de overige landen.

De Spoorwegmaatschappij heeft ook in het tweede hersteljaar haar politiek om, zonder eigen rentabiliteit in gevaar te brengen, het economisch leven van Duitschland te steunen met goed gevolg voortgezet. Een voorbeeld van deze politiek vindt men in de bevordering van het vervoer naar Deutsche havens door de uitbreiding der speciale tarieven zowel voor goederen, die uit het binnenland via die havens worden in- of uitgevoerd, als voor goederen, getransporteerd

¹⁾ Op de bedrijfsresultaten had deze staking grooten invloed: als gevolg ervan werden 15 millioen ton steenkolen meer vervoerd, met een opbrengst van ongeveer 100 millioen Mark.

tusschen de grensstations van Zwitserland, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije en Polen eenerzijds en Deutsche havens anderzijds.

De Generaalagent wijdt in zijn Rapport enkele opmerkingen aan de mobiliseering der spoorweg- en industrieobligaties. Hij wijst op de — door een resolutie van de Commissie van Herstel nog nader vastgelegde — zeggenschap van het Transfer Committee zoowel over de betalingen voor den dienst dezer obligaties als over de voorwaarden, waaronder eventueel verkoop aan het publiek zal plaats vinden. Hij constateert voorts, dat, toen de Trustee der spoorwegobligaties in April 1925 het oordeel van het Transfer Committee over mobiliseering in het algemeen inriep, deze commissie zich haar antwoord voorbehold tot dat er haar een concreet plan zou zijn voorged. Dit laatste is tot dusver nog niet geschied.

De rente der industrieobligaties bedroeg in het tweede jaar $2\frac{1}{2}$ pCt., in het derde jaar zal de volle rente (5 pCt.) moeten worden betaald, terwijl in het daaropvolgende jaar met de aflossing een aanvang wordt gemaakt. Het is niet mogelijk gebleken deze betalingen gelijkmatig over het jaar te verdeelen; ernstige bezwaren zal dit voor het loopende jaar niet opleveren, daar aldus, mede door de regeling van de aanvullingsbetaling door het Rijk, de laatste periode van dat jaar zwaarder belast en de overgang naar het volgende jaar voor de overmaking der betalingen vergemakkelijkt wordt.

Verdeling der Betalingen (in millioenen Goudmark).

	Frankrijk	Engeland	Italië	België	Overige Staten	Totaal ¹⁾
1. Leveranties in natura	426,0	—	71,7	103,1	57,0	657,8
2. Reparatur.Recovery Acts	41,5	201,6	—	—	—	243,1
3. Dienst der Leening..	—	—	—	—	—	97,2
4. Bezettingskosten	56,9	20,5	—	8,7	—	86,1
5. Getransfereerd	33,8	4,2	5,3	4,6	17,1	65,0
6. Intergeall. comm. 2)..	—	—	—	—	—	18,4
7. Diversen 3)	7,3	0,3	—	—	0,2	15,4
	565,7	226,7	77,1	116,4	74,4	1.183,3

¹⁾ De afwijkingen in de optellingen zijn te verklaren uit afrondingen en, wat het algemeen totaal betreft, uit het feit, dat de getallen op de horizontale lijn slechts de bedragen geven, die rechtstreeks aan de crediteurnaties zijn ten goede gekomen, terwijl de totaalkolom alle uitgaven van den Generaalagent, dus bovendien de cijfers van den dienst der leening en van alle onkosten, omvat.

²⁾ Commissie van Herstel, Bureau van den Generaalagent, Rijnland Commissie en Militaire Controle Commissie.

³⁾ Waarvan 7,4 millioen interest, vergoed aan de Spoorwegmaatschappij.

Bovenstaand staatje geeft de verdeling van de gedurende het tweede hersteljaar verrichte betalingen. In vreemde valuta werd tijdens deze periode overgemaakt de tegenwaarde van 415,7 millioen G.M. of 35,35 pCt., hoofdzakelijk onder de bepalingen der Reparation Recovery Acts en voor den dienst der Buitenlandsche Leening 1924. Tegen het eind van het jaar liet het Transfer Committee voor het eerst eenige bedragen in vreemde valuta rechtstreeks aan de regeeringen der crediteurstaten overmaken, deze bedragen, die totaal 65 millioen G.M. vertegenwoordigden, zijn op het staatje onder 5. opgenomen.

De rest der betalingen geschiedde binnen Duitschland, in hoofdzaak tot dekking van de kosten der bezettingstroepen en ter betaling van de leveranties in natura. Van de laatste hebben zich die op grond van contracten tusschen particulieren, volgens de overeenkomst van 1 Mei 1925, sterk ontwikkeld: het Transfer Committee keurde in dit jaar contracten met Fransche onderdanen tot een bedrag van 262,2 millioen G.M. en met Belgische onderdanen tot een bedrag van 50,1 millioen G.M. goed.

Ook in het afgelopen hersteljaar kwam Duitschland al zijn verplichtingen ten volle na. De geest van

samenwerking en tegemoetkoming, waarin — volgens de woorden van den Generaalagent — het Plan der Experts wordt ten uitvoer gelegd, is een groote verbetering vergeleken bij de vroegere verhoudingen en heeft groote beteekenis, niet slechts voor de toekomstige ontwikkeling van het herstelvraagstuk, maar ook voor den verderen voortgang der vreedzame reconstructie van Europa. In dit ruimere kader moet het reparatieprobleem tot oplossing worden gebracht. In welken zin dit ten slotte zal geschieden is moeilijk te overzien, zoolang instabiele geldstelsels en tariefmuren op den wereldhandel hun invloed uitoefenen. Eerst wanneer deze factoren hun abnormale proporties zullen hebben verloren en de invloed van de herstelbetalingen op productie en handel zich duidelijker zal hebben afgeteekend, zal het mogelijk zijn om, zooals in het Plan der Experts is voorzien, een nadere en definitieve regeling der reparatiebetalingen tot stand te brengen.

EENIGE OPMERKINGEN OVER DE GRONDSLAGEN VAN STEUNVERLEENING INZAKE WERKLOOSHEID.¹⁾

De heer F. von Koch te Stockholm schrijft ons:

Het vraagstuk van de financiering.

De moeilijkheden, waar men bij een ondersteuning van onvermogene werklozen rekening mee heeft te houden, zijn in den regel belangrijk grooter dan zelfs door autoriteiten op dit gebied wordt erkend²⁾. De ervaringen, die op dit terrein gedurende de laatste jaren in verschillende landen zijn opgedaan, schijnen de algemeene theorie, dat werkloosheidsverzekering de beste methode is voor werklozensteun, ternauwernood te rechtvaardigen.

De groote en fundamentele moeilijkheid is deze: hoe verkrijgt men de noodzakelijke middelen voor werklozensteun, zonder daardoor de werkloosheid elders te vergrooten? Gesteld, dat het geld wordt opgebracht door middel van belastingen of door leeningen op de binnenlandsche markt. Dan volgt daaruit dat degenen, die het geld opbrengen, hun uitgaven voor consumptieartikelen of voor kapitaalbestedingen beperken. Dit zal in de meeste gevallen tot resultaat hebben, dat hun vraag naar arbeid vermindert en nieuwe werkloosheid geschapen wordt. Deze nieuwe werkloosheid, intusschen, kan grooter of kleiner zijn en haar sociale beteekenis kan natuurlijk zeer uiteen-

¹⁾ Dit artikel was oorspronkelijk geschreven voor een Zweedsch blad. Daar het echter eenige punten raakt, door Ir. Verwey naar voren gebracht in diens artikel in de E.-S. B. van 15 September 1926, is de inhoud waarschijnlijk ook voor de lezers van de E.-S. B. van belang en geschikt voor verdere discussie.

Indien ik Ir. Verwey goed begrijp, zijn de grondgedachten van zijn betoog de volgende: 1e. werkloosheidsverzekering is een beter systeem voor werklozensteun dan de Zweedsche methode.

2e. Men heeft in Zweden verzuimd, fondsen te creëren voor toekomstige werkloosheid.

3e. De werkloosheid is gedurende de laatste jaren in Zweden toegenomen.

In verband met het eerste punt zou ik willen opmerken, dat de vorige socialistische regeering aan den Rijksdag nooit heeft voorgesteld verzekering tegen werkloosheid in te voeren. De reden hiervoor was in de eerste plaats, dat de voorgestelde wet reeds bij voorbaat heftig was betiteld door de competente autoriteiten en in de tweede plaats, dat het plan bij de toenmalige samenstelling van den Rijksdag toch niet de minste kans had, om aangenomen te worden. Het wetsvoorstel werd derhalve niet eens in behandeling genomen. In plaats daarvan stelde de socialistische Regeering een nieuwe commissie in voor verder onderzoek. Dit onderzoek zal meer tijd kosten, dan men aanvankelijk had verondersteld. Thans, in November 1926, is het volstrekt zeker, dat deze onderzoeken in geen geval zullen leiden tot nieuwe wetsvoorstellen op den eerstvolgenden Rijksdag.

²⁾ De drie principes, die hier vooral in aanmerking komen, zijn: (1) verzekering tegen werkloosheid; (2) ondersteuning van werklozen (zooals in Zweden) en (3) werkverschaffing.

lopen. De moeilijkheid, die wij in de eerste plaats onder de oogen hebben te zien, is dus deze: hoe dient men de noodzakelijke gelden voor werklozensteun op te brengen?

Een van de grondslagen der belastingpolitiek, ofschoon in de practijk zeer moeilijk te verwezenlijken, is deze: de belastingen dienen te worden gedragen door diegenen, welke hun consumptie kunnen beperken met een betrekkelijk gering offer. In het onderhavige geval dient men den last der werkloosheidsondersteuning zoodanig te verdeelen, dat men bij de doorvoering van het genoemde principe tevens zooveel mogelijk rekening houdt met het speciale doel, geen nieuwe werkloosheid te scheppen.³⁾

Dat dit aan de meesten niet helder voor oogen staat, blijkt in de eerste plaats uit de groote vereering, die men heeft voor verzekering en in de tweede plaats uit den hoogen dunk, dien men heeft van fondsvorming.

* * *

Wat de werkloosheidsverzekering, van welken aard ook, aangaat, deze wordt gekarakteriseerd eenerzijds door het recht van den werkloze op ondersteuning (zie hieronder) en anderzijds door de wijze, waarop men de kosten financiert: deze toch worden gedeeltelijk gedragen door de arbeiders en hun werkgevers als zoodanig, in plaats door de belastingbetalers in het algemeen.

Gesteld nu, zooals sinds eenige jaren inderdaad het geval is geweest, dat bepaalde groepen arbeiders zoo goed als steeds werk hebben, al is het dan misschien tegen zeer lage loonen, terwijl andere groepen vrijwel constant werkloos zijn, wat voor reden is er dan uitsluitend de eerste categorie en niet de geheele bevolking den last te laten dragen? Er zijn, dunkt mij, redenen, die eerder voor het tegendeel pleiten. In de eerste plaats dient men personen met kleine inkomens niet extra te belasten, in de tweede plaats kan de gevolgde methode leiden tot een vermeerdering der werkloosheid. Indien, wat zeer wel mogelijk is, de arbeiders niet geneigd zijn om te werken tegen loonen, die met het bedrag der premie zijn verminderd of indien de werkgevers hun productie beperken, zal nieuwe werkloosheid optreden, die onder andere omstandigheden bij een andere wijze van belastingheffing voorkomen zou zijn.

Het lijkt mij inderdaad een zeer belangrijke vraag voor specialisten op het gebied der staatsfinanciën, te onderzoeken, welke speciale belasting men dient te kiezen om zoo min mogelijk werkloosheid te scheppen. In ieder geval lijkt mij de belasting van werknemers en werkgevers als zoodanig een bijzonder weinig geschikte methode in tijden van groote werkloosheid.

Een zeer voor de hand liggende wijze om de bovenstaande moeilijkheden te omzeilen — en hier komen wij tot de fondsvorming — schijnt de volgende. Zou men de huidige werkloosheid niet het beste bestrijden met een zeker geldbedrag, uit een bepaald „fonds”, dat men in vroegere jaren speciaal met het oog op de werkloosheid gevormd heeft? Nu zijn er twee mogelijkheden: het fonds kan in werkelijkheid bestaan uit geld of het bestaat uit tastbare goederen van welken vorm dan ook. Bestaat het alleen uit geld, dan is het nutteloos. Wanneer de nood aan den man komt kan men steeds genoeg papiergeld drukken. Wanneer het echter uit goederen bestaat, hoe kan men deze dan besteden, zonder werkloosheid te scheppen? Zeker, indien het bestond uit een voorraad vlesch of koren, dan zou men de werklozen kunnen voeden en zou men uit het fonds hun loonen in natura kunnen betalen. Bij een vermindering van den voorraad zou men

³⁾ Op den langen duur kan het scheppen van nieuwe werkloosheid in sommige gevallen voordelig zijn: bijv. indien deze werkloosheid voortvloeit uit de opheffing van luxe-industrieën eenerzijds en de ontwikkeling van nuttiger bedrijven anderzijds, d.w.z. als overgangstoestand naar — op den langen duur — gewenschtere verhoudingen.

elders geen nieuwe werkloosheid scheppen. Men dient echter wel te bedenken, dat de gelden van het fonds in werkelijkheid nooit op zulk een wijze zijn belegd, doch dat men er aandelen of obligaties voor pleegt te koopen. In het laatste geval kan men de fondsen niet mobiliseeren, zonder dat een ander geneigd is, een gedeelte van zijn inkomen beschikbaar te stellen voor het koopen van de aandelen of de obligaties in kwestie. En deze „andere” moet dan zijn overige uitgaven beperken, met het gevolg, dat de mogelijkheid bestaat, dat nieuwe werkloosheid wordt geschapen, — precies alsof er geen fonds was, en de kosten op de gewone wijze door middel van belastingen waren gedekt. Het lijkt mij dan ook zeer twijfelachtig, of men speciale fondsen van het gewone type in het binnenland¹⁾ moet scheppen met het oog op een toekomstigen steun aan werklozen.

Nuttige werkverschaffing en de verdeling van den werklozensteun dient men van te voren niet aan starre regels vast te leggen.

Niet alleen de financiering, doch ook de verdeling van de ondersteuning kan werkloosheid veroorzaken, nl. wanneer daardoor de beweeglijkheid van den arbeid of de elasticiteit der loonen verminderd wordt. Het is dan ook zeer belangrijk, dat de wijze, waarop men steun verleent, de juiste is.

Inzake werkverschaffing van overheidswege blijken de principes, die men in de meeste landen heeft aangevaard, weinig bevredigend. In tal van landen, bijv. in Duitschland, neemt men aan, dat werkverschaffing voor het land in zijn geheel genomen de werkgelegenheid moet vermeerderen. Daarom is het de taak van de overheid, om steeds te zorgen voor nieuw werk, voor „zusätzliche Arbeit”. Dit verklaart het principe, dat men in Duitschland heeft aangevaard en ad absurdum doorgevoerd, nl. dat de arbeid van werklozen niet zoo heel nuttig hoeft te zijn. Bijvoorbeeld: het herstellen van schade, die is aangericht, doordat een rivier buiten haar oevers is getreden — een werk, dat toch in ieder geval in de naaste toekomst gedaan moet worden — zou men willen reserveeren voor „gewone werkkrachten”, al kon men ook van te voren niet weten, dat zulk een werkgelegenheid zich zou voordoen. Op deze wijze sluit men de beste schema's voor werklozensteun, (zelfs van het standpunt, dat het wenschelijk is, de gewone arbeidsmarkt niet te verstoren) ten eenenmale uit.

Immers, het meest gewenscht zijn die schema's voor werklozensteun, welke in de naaste toekomst een goede opbrengst beloven. Dit kan al of niet een verplaatsing van andere werkkrachten noodzakelijk maken. Gevestigde belangen, van welken aard ook, mogen geen sta-in-den-weg zijn. Veronderstel, dat voor bestrating in een stad werklieden worden gebruikt, die hun woonplaats hebben op het platteland, waarheen zij eventueel kunnen terugkeeren. Veronderstel verder, dat werklieden uit een machinefabriek worden ontslagen en in aanmerking komen voor werkverschaffing. Indien deze arbeiders, zooals vaak het geval is, gebruikt kunnen worden als straatmakers, doch niet als landbouwers, dan kan het nuttig zijn, hen als straatmakers te werk te stellen en de straatmakers te doen terugkeeren tot den landbouw. Men kan dit bereiken, door de loonen voor het straatmakerswerk te verlagen. Indien men daarentegen op de traditioneele wijze nieuw bestratingswerk verschaft voor de werklozen, dan zal men ten hoogste de behoefte der gemeenschap aan straten en wegen voldoen en zelfs meer dan voldoen, doch dan gaat dit ten koste van meer dringende behoeften; dat zijn in dit geval de behoeften aan meer voedsel, in het bijzonder voor het levensonderhoud der werklozen.

¹⁾ Sluit men een leening in het buitenland of realiseert men vroegere beleggingen in den vreemde, dan wordt de kwestie anders; dan hoeft zulks inderdaad niet te leiden tot nieuwe werkloosheid, als gevolg van een onttrekking van koopkracht aan de binnenlandsche markt.

Voor zoover het anderen steun van overheidswege betreft, dient men uit te gaan van het principe, steeds zoo effectief mogelijk hulp te verlenen, zonder de beweeglijkheid van den arbeid teveel te verminderen. Dit laatste zou echter het geval zijn, wanneer men het systeem der werkloosheidsverzekering invoerde en dus op grond van het principe der verzekering gebonden zou zijn, een bepaald aantal van te voren vastgestelde dagen hulp te verlenen, onverschillig den aard der werkloosheid in dit of dat bijzondere geval. Het kan bijv. mogelijk zijn, dat in een bepaalde industrie de opheffing van werkloosheid onmogelijk is, tenzij de werklozen overgaan naar een andere industrie, of verhuizen naar een ver uit de buurt gelegen streek. Het verschaffen van werklozensteun uit een verzekeringsfonds voor een bepaald aantal dagen, bijv. drie maanden, kan tot niets dienen. Het kan leiden tot een verspilling van gelden en de vernietiging van een bepaalde werkgelegenheid, zonder de personen in kwestie in een betere positie te plaatsen. Hun positie kan er zelfs op achteruit gaan, wanneer zij — vertrouwend op ondersteuning — de noodzakelijke verplaatsing uitstellen; immers — het juiste oogenblik voor zulk een verplaatsing kan snel voorbijgaan. De ondervinding in Engeland schijnt aan te toonen, dat dit punt practisch van veel belang is. Aan den anderen kant is het zeer goed mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat men in vele gevallen werklozensteun dient te geven gedurende een langere periode, dan bij de verzekeringswet is voorzien. Dan dient men de verzekering te amendeeren of armenzorg dient zich met de zaak te bemoeien. Dit kan tot vele administratieve moeilijkheden leiden; dubbel werk, dat vermeden had kunnen worden, indien alle soorten van ondersteuning geadministreerd werden door één centraal lichaam, dat gemachtigd was ondersteuning te geven aan werklozen, niet als een opeischbaar „recht”, doch overeenkomstig zijn eigen inzichten. In vele gevallen zouden dan grootere sommen voor ondersteuning aan de werklozen gegeven kunnen worden, die dezen laatsten van meer werkelijk nut waren geweest.

De zwakheden, in de Zweedsche methode van werklozensteun.

Men heeft op verschillende gronden het tamelijk vrije systeem van werklozensteun in Zweden (uitkeeringen en werkverschaffing) becritiseerd.

In de eerste plaats heeft men gezegd, dat het creëren van fondsen, in „goede tijden” om in de toekomstige uitgaven voor ondersteuning te voorzien, verwaarloosd is. Zooals echter boven reeds is uiteengezet, schijnen dergelijke fondsen mij slechts van een zeer betrekkelijke waarde.

In de tweede plaats heeft men gezegd, dat werkverschaffing alleen niet voldoende is: indien vrij plotseling werkloosheid ontstaat kan het nuttig zijn, werklozensteun te geven, ten minste voor het tijdperk, noodig om het schema voor werkverschaffing op te maken. Men heeft daaraan toegevoegd, dat bepaalde categorieën van arbeiders niet voor werkverschaffing geschikt zijn, bijv. omdat hun handen te fijn zijn (typografen, horlogemakers etc.) en men beoogt, dat zulke arbeiders werklozensteun dienen te ontvangen. Dit soort van critiek is niet nieuw. Juist in de eerste jaren van de deflatieperiode (1920/21) heeft men aan deze omstandigheden bijzondere aandacht gewijd. De ondervinding echter, heeft geleerd, dat een dergelijke vrees over het algemeen sterk overdreven is: tal van geschoolde arbeiders, die jarenlang binnenshuis gezeten hadden, hadden een tamelijk goeden tijd, toen zij in de open lucht werkten, waarbij zij gezondheid en kracht opdeden. En wat arbeiders met een zwakke gezondheid betreft, hiervoor kon zeer vaak lichte arbeid gevonden worden.

Niettemin is het zeer goed mogelijk, dat het geven van werklozensteun in 1923 niet zoo plotseling had dienen op te houden. Doch de wet op den Staatssteun

bij uitkeeringen aan werklozen is niet opgeheven en het valt niet te ontkennen, dat dit soort steun zoo noodig opnieuw kan worden verleend en zelfs op zeer korten termijn — veel sneller dan volgens eenig systeem van werkloosheidsverzekering. Diegenen in Zweden, welke pleiten voor de invoering van een verzekering tegen werkloosheid op grond van het feit, dat werkverschaffing alleen niet onder alle omstandigheden voldoende is, maken het zich zelf te gemakkelijk bij de verdediging van hun voorstellen.

Van groot belang is het derde punt van critiek, n.l. dat de resultaten van de in Zweden gevolgde methode onvoldoende zijn. Onder verwijzing naar de statistieken der Vakvereniging betoogt men, dat de huidige positie van de arbeidsmarkt in Zweden niet veel beter is dan in andere landen, waar werkloosheidsverzekering sinds jaren bestaat. Aangezien internationale vergelijkingen buitengewoon moeilijk zijn, kiest men den zekersten weg, het voorafgaande niet te ontkennen, in het bijzonder, waar de kans groot is, dat de „onzichtbare” werkloosheid, d.w.z. die onder jonge mannen en vrouwen, die nog nooit werk hebben gehad en die niet in de officieele cijfers zijn opgenomen, aanzienlijk grooter is dan een paar jaar geleden. De oorzaak hiervan schijnt te zijn, dat men de toelating tot het eene vak naar het andere beperkt in het belang der oudere leden, die bang zijn voor nieuwe concurrentie. Tegen deze tendenzen kunnen de werkloosheidscommissie en haar locale comités onder de huidige omstandigheden niet veel uitrusten.

Wanneer men het werk van de Commissie en de waarde van het Zweedsche systeem beoordeelt, dient men billijkerwijze met deze en dergelijke overwegingen rekening te houden. Onder deze verdere overwegingen dienen de volgende genoemd:

1e. het feit, dat in Zweden de werkverschaffing van overheidswege nog niet voldoende gecentraliseerd is. De gemeenten hebben bepaalde mogelijkheden tot werkverschaffing, bijv. door de arbbesturen, wat veel kwaad doet aan de arbeidsmarkt en wat de noodzakelijke beweeglijkheid van den arbeid vermindert;

2e. het even belangrijke feit, dat de werkloosheidsverzekering der vakverenigingen eveneens tot op zekere hoogte de werkloosheid in stand houdt en de beweeglijkheid van den arbeid t.o.v. plaats en beroep tegengaat, evenals de noodzakelijke elasticiteit der loonen. T.a.v. deze maatregelen heeft de werkloosheidscommissie zoo goed als geen invloed.

Dat de toestand op de Zweedsche arbeidsmarkt, die in 1923 zoo hoopvol leek, thans niet zoo bevredigend is als men verwachten mocht, zij derhalve toegegeven. Maar waar liggen de fouten en hoe kan men deze verwijderen? Is de werkloosheidsverzekering een beter middel dan een vrijer systeem? Mocht zulks het geval zijn, — menig twijfelaar zou zich met vreugde laten overtuigen.

AANTEKENINGEN.

Het Tractaat met België.

De heer E. Heldring, Voorzitter van de Amsterdamsche Kamer van Koophandel, uit wiens belangwekkende Jaarrede wij in ons nummer van 5 Januari li. reeds het een en ander hebben overgenomen, heeft bij die gelegenheid nog eens met groote duidelijkheid uiteengezet, welke bezwaren tegen het Tractaat met België in zijn huidige vorm kunnen worden aangevoerd. De heer H. vangt zijne beschouwingen over deze zaak als volgt aan:

Loodzwaar drukt op velen de aanneming door de Tweede Kamer van het Verdrag met België. Helaas maar al te zeer ten rechte, want een vazalstaat zou aan een nieuwen soeverein nauwelijks een drukkender samenstel van offers kunnen brengen dan dit tractaat Nederland aan België laat doen.

Geheel onopgelost blijft, zonder dat daarvan in het Verdrag bepaaldelijk wordt gesproken, het Wielingen-vraagstuk. Het afbreken van de onderhandelingen in 1920 en het

ongeregeld blijven van deze aangelegenheid thans, laten geen andere conclusie toe, dan dat België slechts die oplossing zal aanvaarden, welke ten volle aan zijn wenschen voldoet en dat Nederland daartoe niet zal willen medewerken. Dat hierin een zeer ernstige bedreiging voor de wederzijdse verhouding in de toekomst is gelegen, kan wel aan geen twijfel onderhevig zijn.

Voorname punten voorts blijven in het Verdrag aan latere regeling voorbehouden, welke te zijner tijd onvermijdelijk nieuwe wrijving moet medebrengen. Ik denk onder anderen aan de, aan de toekomst overgelaten overeenkomst nopens het door ieder der partijen te dragen deel der kosten in de in het Verdrag vermelde kanalen. Indien, zooals 's Ministers bedoeling is, deze bijdrage naar gelang van ieders belang wordt geregeld, dan weet men reeds thans, dat de schatting zeer sterk zal uiteenloopen. Voor ons is het belang in het kanaal, alles tezamen genomen, sterk negatief, hetgeen geen bijdrage onzerzijds, ja zelfs vergoeding door België zou medebrengen; doch in België denkt men daarover anders. Zoo zeide bijvoorbeeld de heer Carton de Wiart: „S'il était entendu que les Pays-Bas, qui tireront aussi de ce canal certains avantages directs, l'exécuteraient sur leur territoire à leurs frais, nous pourrions considérer la formule comme réalisable.”

Deze onzekerheid is te onbegrijpelijk, omdat de kanalen ongehoorde sommen zullen kunnen eischen in aanleg en onderhoud, nu zoowel het ontworpen Moerdijkkanaal, als dat van Rubrort naar Antwerpen, praktisch onbeperkt van afmetingen zijn; immers, ingevolge het verdragsvoorschrift, zullen deze het te allen tijde moeten mogelijk maken, dat drie Rijnschepen of sleeptrains, van de grootste tonmaat welke er in gebruik zal zijn, naast elkander op het kanaal kunnen varen. Voor de nieuwe verbinding van Amsterdam met den Boven-Rijn is aan zoodanige eischen van bevaarbaarheid zelfs niet gedacht, niettegenstaande men voornemens is deze in dier voege te verbeteren, dat met een ontwikkeling tot in verre toekomst zal zijn rekening gehouden.

Na gewezen te hebben op de politieke gevaren van het Tractaat, gaat de heer H. verder over het Moerdijkkanaal, waarbij hij den vollen nadruk legt op de groote nadeelen, die *zowel Amsterdam als Rotterdam* van het kanaal zullen ondervinden:

Het verwonderlijke standpunt ten aanzien van dit kanaal, ten slotte door den Minister van Buitenlandsche Zaken ingenomen, schijnt te zijn: ik kan het zelf niet goed beoordeelen; in elk geval gaan West-Brabant en Zeeuwsch-Vlaanderen ermede vooruit, en gij hebt mij niet tijdig gewaarschuwd en ook nu nog niet bewezen, dat het kanaal zoo ernstige nadeelen voor Rotterdam zal opleveren.

Hoewel onredelijk deze omkeering van den bewijslast is, heeft wel niet nader te worden aangevoerd; desniettemin heeft 's Ministers eisch meer recht wedervaren dan daaraan toekomt, door hetgeen van vele zijden ten bewijze van den te verwachten schadelijken invloed toch inderdaad werd aangevoerd. Slechts zij, die niet overtuigd willen worden en zij, die dien invloed van ondergeschikte betekenis achten tegenover andere in aanmerking komende factoren, zullen gegrondheid en betekenis der pessimistische verwachtingen nog kunnen onderschatten.

Het belang der zaak dwingt ertoe, om in dit verband nog aandacht te schenken aan een, te elfder ure, immers eerst bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer bij de replieken gedane poging aan te toonen, dat van het kanaal toch geen zoo ernstige gevolgen zijn te wachten; ware dit belang minder groot, dan zoude eerbied voor de gezaghebbende zijde van welke dat betoog uitging, ertoe hebben kunnen leiden de luchthartige oppervlakkigheid, waarmede bij die gelegenheid 16.000.000 ton als uiterste grens werd getrokken voor een mogelijke ondermijning van het vervoer naar de Nederlandsche zeehavens, maar zooveel mogelijk ongemerkt te laten passeeren; thans komt mij dit niet geoorloofd voor. Van hoe groote betekenis deze 16 miljoen ton op zichzelf reeds zouden zijn, moge illustratie vinden in het feit, dat in het jaar 1913 het Amsterdamsche Rijnverkeer 2,5 miljoen ton, en in 1925 3,8 miljoen ton beliep. Doch zelfs die 16.000.000 ton, derhalve het zes-, resp. het viervoud van het geheele Amsterdamsche Rijnverkeer, geven een geheel onjuist en veel te gunstig beeld van de bedreiging, welke er in het kanaal ligt, omdat de becijfering, welke tot die uitkomst leidde, volstrekt onhoudbaar is; die onhoudbaarheid ligt in het uitgangspunt: dat de sluis, toegang gevende tot het kanaal, zoude worden ingericht zooals die bij de Maaskanalisatie, d.i. voor het schutten van twee schepen van 2000 ton. Dit uitgangspunt ziet echter volledig

over het hoofd, dat de afmetingen van kunstwerken in een kanaal worden bepaald door de afmetingen van dat kanaal zelf, en niet door die van een ander kanaal. En nu voorziet het Verdrag in zoodanige afmetingen van dat kanaal Antwerpen-Moerdijk, dat daarop te allen tijde drie der grootste Rijnschepen — welke op dit oogenblik reeds van 3600 tot 4000 ton meten — naast elkander kunnen varen; derhalve in afmetingen voor dit kanaal — en daarmede voor zijn kunstwerken —, welke reeds thans veel grooter zijn, dan die van de gekanaliseerde Maas.

Geheel blijvende in den gedachtengang van den geachten afgevaardigde, wordt hier derhalve de uiterste grens van mogelijke ondermijning van het vervoer naar Nederlandsche zeehavens niet bepaald door de capaciteit van een sluis voor twee schepen van 2000 ton, doch van een sluis voor drie schepen van 4000 ton, d.i. reeds het drievoudige van de capaciteit waarmede die afgevaardigde opereerde. Het drievoud van de door hem becijferde 16.000.000 ton, zijnde 48.000.000 ton, is ten naaste bij gelijk aan het totale Rijnvaartverkeer van Nederland en België te zamen op dit oogenblik, (in 1925 rond 57 miljoen ton). Doch ook daarmede is de uiterste capaciteit van het overeengekomen Antwerpen—Moerdijkkanaal nog geenszins bereikt. Want naast een bestaande sluis, kan men andere, even groote, desgewenscht grootere sluisen bouwen, zoodra daaraan behoefte zou komen te bestaan; reeds thans is dat een gebruikelijke wijze van verhooging eener kanaalcapaciteit.

Er is echter meer. Antwerpen is als markt de mededinger, in vele opzichten de meerdere, van Amsterdam. Van België, dat iets meer inwoners dan Nederland heeft, is Antwerpen de eenige belangrijke haven; van zijn andere havens beperkt het verkeer zich, voor wat Zeebrugge betreft, tot eenig transito vervoer naar Engeland, voor wat Gent en Ostende betreft, tot het voorzien in lokale behoeften. De haven van Antwerpen vereenigt in zich de karakteristieken van Amsterdam en Rotterdam: stukgoed en massaal vervoer, handelsbeweging en transitoverkeer van stapelartikelen eenzijdig, van granen en ertsen anderzijds. Antwerpen ligt voor de stapelartikelen gunstiger dan Amsterdam; want het bestrijkt geheel België en, dank zij lage spoorwegvrachten, een deel van Zuid-Duitsland, Luxemburg, Noord- en Oost-Frankrijk; de belangensfeer van Amsterdam met Rotterdam te zamen omvat daarentegen slechts Nederland en het daarachter gelegen Deutsche gebied. In dit laatste gebied dringt evenwel ook Antwerpen door en minder dan de Nederlandsche havens, ondervindt het daarbij de scherpe concurrentie van Hamburg en Bremen. Rotterdam, aan den mond van den Rijn, beschikt over de gunstigste waterverbinding met dat achterland en ziet zich dienegevolge de massale transporten, waarin het op enkele centen per ton in den vervoerprijs aankomt, toevoelen; granen en ertsen voor Zuid-West Duitsland bestemd, worden grootendeels voor rekening van Deutsche koopers, c.i.f. (cost, insurance, freight) Rotterdam verkocht, niet c.i.f. Antwerpen of c.i.f. Amsterdam. Stukgoederen, (goederen, die in balen, kisten en vaten verzonden worden), waarin Antwerpen en Amsterdam en ook Rotterdam in mindere mate, handel drijven, worden naar al die havens c.i.f. verkocht of geconsigneerd. In meerdere mate zouden deze, evenals graan en erts, naar Rotterdam gaan, hadde niet Antwerpen een zoo groot eigen afzetgebied en ware Amsterdam niet van ouds de kapitaalcrachtige koopstad welke, behalve de voortbrengselen uit onze koloniën, kostbare artikelen van anderen oorsprong trekt. Deze eigen handel en het zeer belangrijke transito-vervoer der te Amsterdam gevestigde stoomvaartlijnen, verklaren den omvang van het Amsterdamsche stukgoederenvervoer. Het geheele Rijn-vervoer naar Amsterdam bedroeg, volgens opgaaf van het douanekantoor te Lobith, gedurende de eerste elf maanden van het afgelopen jaar, 1.827.074 ton; dat met bestemming naar Rotterdam 20.582.512 ton en voor Antwerpen 3.990.402 ton. Daarvan bedraagt het deel aan stukgoederen, berekend op den grondslag van normale verhoudingen, dus nadat de storende invloed van de Engelsche kolenstaking is uitgeschakeld, voor Amsterdam 47 pCt., Rotterdam 18 pCt. en Antwerpen 53 pCt.

Behalve dat de positie van Antwerpen van nature sterker is dan die van Amsterdam, omdat het, zooals gezegd, een achterland heeft, dat het niet met een andere haven behoeft te deelen, bezit het het onschatbaar voordeel, dat het eigen land in veel grootere mate dan Nederland lading verschaft. Kolen- en ijzermijnen hebben België tot een belangrijke industriële staat gemaakt en de daaruit voortvloeiende uitvoer, lokt buitenlandsche lijnen tot geregeld aanloopen in menigte uit.

Al zullen, ingevolge de inbreng van de Belgische spoorwegen in een naamlooze vennootschap, welke haar rekening

sluitend moet maken, de tarieven op die spoorwegen voorloopig een neiging tot stijging vertoonen, de Belgen hebben te allen tijde, door lagere loonen dan bij ons gelden, veel goedkooper kunnen werken. Afstanden naar het achterland¹⁾, en ook de eenheidsprijzen van vervoer zijn, en zullen steeds zijn, in het voordeel van Antwerpen. Wat de Amsterdamsche reederijen dan ook met moeite als lading voor haar schepen bijeenbrengen, stroomt naar Antwerpen vanzelf toe, in de eerste plaats per spoor en in de tweede plaats langs den Rijn. De ervaring leert voorts, dat schepen, die een haven aanloopen om lading te halen, er ook lading van overzee aanvoeren; de tonnenmaat der Antwerpen aanlopende schepen overtreft zoowel in 1925 als in 1924, ondanks zijn minder gunstige ligging tegenover den Rijn, die van Rotterdam ietwat en was in beide jaren meer dan het 5-voud van die van Amsterdam. Beter bewijs dan deze cijfers, van Antwerpen's sterke positie, nog kunstmatig geschraagd door den vrijdam van surtaxe d'entrepôt voor het vervoer naar Antwerpen, is niet aan te voeren. En men behoeft er geen oogenblik aan te twijfelen, dat ook, al zullen de hiervoor genoemde speciale begunstigingen wellicht te eeniger tijd ingetrokken worden, België er steeds op uit zal zijn de positie van Antwerpen te versterken. Een niet te miskennen bijzonder gevaar ligt voor ons in dit opzicht nog in de aansluiting van België aan het internationale staalcartel, waaraan Nederland, als niet-producent, geen deel kan nemen en waarin op het gebied van vervoer voor Antwerpen nog zekere voordeelen verborgen kunnen liggen.

Zoo is de toestand zonder Moerdijkkanaal. Indien dit werk tot stand komt, wordt niet een verbetering van den vaarweg van den Rijn naar Antwerpen verkregen, doch een geheel nieuwe waterweg geschapen, welke van verkeersstandpunt bezien, practisch een nieuwe Rijnmond zal zijn, op welke in gevolge verdragsbepaling, te allen tijde drie der grootste in gebruik zijnde Rijnschepen naast elkander zullen moeten kunnen varen. Dit betekent, dat niet alleen het natuurlijke voordeel, dat Rotterdam thans heeft, grootendeels vervalt en dat het massale vervoer, gegeven ook de groote beweging van zeeschepen, die Antwerpen natuurlijkerwijze trekt, en op zijn beurt meer vraag naar Rijnschepen doet ontstaan, naar deze haven afgeleid zal kunnen worden, maar tevens dat de positie, die Amsterdam als internationale markt van vele artikelen inneemt, aangetast en de reeds natuurlijke moeilijkheden der Amsterdamsche reederijen om voeding voor haar lijnverkeer te verzamelen, buitengewoon verzaard zullen worden. Aan onze andere grens treedt het Deutsche havenprotectionisme steeds meer agressief op, en nog immer voortgezette verlagingen van de tarieven op de Deutsche spoorwegen nemen het ijzer- en stukgoederenvervoer in steeds meerdere mate van den natuurlijke weg, den Rijn, en daarmede van Amsterdam en Rotterdam weg. De zoo dringend noodige verbetering van de verbinding van Amsterdam met den Bovenrijn moet dienen om den strijd van die haven tegenover dergelijke pogingen eenigermate te verlichten; het graven van een kanaal van Antwerpen naar den Moerdijk van zoo ongehoorde afmeting als het Verdrag mogelijk maakt, dreigt het mogelijke effect van het Amsterdamsche kanaal te niet te doen.

Ook de vraag, of Nederland voordeelen van het kanaal zal hebben, moet ontkennend worden beantwoord:

Staan nu tegenover deze te verwachten nadeelen, aan het Moerdijkkanaal verbonden, voordeelen voor Nederland? Ik meen van niet, afgezien dan van eenig profijt voor de afwatering van Westelijk Noord-Brabant. De Minister van Buitenlandsche Zaken wijst op de mogelijkheid om, door een aftakking van het Moerdijkkanaal naar de Westerschelde, Zeeuwsch-Vlaanderen uit zijn tegenwoordig isolement te verlossen. Het is moeilijk hem daarin te volgen, want de tegenwoordige verbinding met Zeeuwsch-Vlaanderen is, van Zuid-Holland af gerekend tot aan Hansweert,

¹⁾ De afstand van Amsterdam/Rotterdam, onderscheidenlijk Antwerpen, naar eenige plaatsen in het achterland bedraagt:

naar:	Amsterdam/ Rotterdam	Antwerpen
	Tarief KM.	Tarief KM.
Aken-Rothe Erde	241/228	153
Frankfort (Main)	467/454	426
Pont à Mousson	495/456	365
Thionville	431/392	301
Saarbrücken	513/474	383
Straatsburg	619/580	489
Bazel via Duitschland	750/745	722
Bazel via Frankrijk	787/700	609

dezelfde als die naar Antwerpen en voortreffelijk voor de schepen van de afmetingen, welke het vervoer tusschen het overige Nederland en dit gedeelte van de provincie Zee-land bewerkstelligen.

Dat het Moerdijkkanaal althans aan de Nederlandsche binnenvaart ten goede zou komen, kan bezwaarlijk volgehouden worden, na de overtuigende betoegen, welke daarentrent van deskundige zijde geleverd.

De bewering, dat elke nieuwe verbindingsweg nieuw verkeer schept, is in veel gevallen juist, maar niet in het onderhavige. Zij is juist ten aanzien van verbindingen, die twee verkeerscentra of twee verkeerswegen, die niet volkomen denzelfden stroom leiden, met elkaar in verbinding brengen. Zoodanige verbindingswegen vergemakkelijken niet alleen het vervoer, voor hetwelk zij ontworpen zijn en leiden vermeerdering van de gedachte, doch zij vormen ook afzetmogelijkheden in tegengestelde richting. Zoo zou een Rijn-Donaukanaal zonder twijfel niet alleen het vervoer van het Rijnlandsche industriegebied naar Zuid-Oost Europa van de Noordzee aftappen, doch evenzeer goederen uit Centraal Europa naar de Noordzee trekken. Het Moerdijkkanaal echter zou kunstmatig een nieuwen arm van een delta vormen, die het toch reeds gesplitste vervoer in nog sterkere mate van de andere armen zou afvoeren, zonder andere nieuwe vervoersmogelijkheid te scheppen dan die tusschen België en Nederland; en deze mogelijkheid zal, zooals hiervoor aangetoond, allereerst worden gebruikt om een deel van het overladingsvervoer aan de Nederlandsche havens te ontnemen.

De voorstelling, dat Antwerpen, Rotterdam en Amsterdam een soort van trits, een gemeenschap zouden vormen, acht de heer H. terecht niet anders dan een rhetorisch beeld. Deze havens vormen geen belangemeenschap, doch bestrijden elkander voortdurend.

In het ontworpen Limburgsche kanalenstelsel acht de heer H. in tegenstelling tot den Minister geen compensatie aanwezig:

Nederland is bezig de Maas ten Noorden van Maasbracht te kanaliseren en — nadat de Belgische Regeering haar medewerking aan de kanalisatie van de Maas ten Zuiden daarvan geweigerd had — het Julianakanaal van Maastricht tot Born, onderscheidenlijk Maasbracht, te graven, een en ander met het doel om het vervoer uit Limburg en het Oosten van België langs den waterweg te bevorderen. Nu betekenende de in het Verdrag voorziene kanalen een verbetering van den vaarweg langs Maastricht over de Zuid-Willemsvaart en van de verbinding van het gebied onzer steenkolenmijnen, naar Antwerpen, terwijl het Ruhrort-Antwerpen kanaal zijn betekenis voor België ontleent aan de mogelijkheid om het vervoer van den Benederrijn van Nederland af en naar Antwerpen toe te leiden. Indien dit alles eenige uitwerking zal hebben, dan zal het zijn, dat zowel het vervoer van het Luiksche district, als dat van ons Limburg, zich veel goedkooper in de richting van het dichterbij gelegen Antwerpen, dan in die van de Nederlandsche havens zal kunnen bewegen. De hierbovengenoemde, ten koste van f 70.000.000 in uitvoering zijnde waterwerken op ons eigen gebied, dreigen daardoor een groot gedeelte van hun doel te zullen missen.

Ook Dordrecht zal door het Moerdijkkanaal worden geschaad, zoodat er werkelijk geen enkele grond overblijft om aan België dit onverplichte economisch geschenk toe te staan. Onverplicht niet slechts, doch ook in strijd met een reëele internationalistische politiek, en in de toekomst een bron van talloze twistpunten.

Moge de Eerste Kamer gehoor geven aan de ook hier weder door een man van gezag geuiten wensch om ons land te behoeden voor de verwezenlijking van dit noodlottige Verdrag.

S.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft:

De algemeene beweging der prijzen was gedurende de laatste maand gering; doch gedeeltelijk ten gevolge van het feit, dat Britsche kolen nu weer plotseling verkrijgbaar zijn en wel tegen aanmerkelijk lagere prijzen dan die van de geïmporteerde soorten, welke gebruikt werden bij het samenstellen der cijfers gedurende den laatsten tijd der kolenstaking, en voorts ten gevolge van een daling in de prijzen van ruwijzer vertoont het indexcijfer over December een aanzienlijke daling. Het totaalcijfer is met 210 punten tot 3975 ge-

daald, het laagste cijfer, dat sedert Januari 1916 werd bereikt. Deze daling is feitelijk te wijten aan een daling in de prijzen van katoen en andere weefstoffen, welke eenige maanden geleden plaats vond, maar verborgen bleef door de stijging in de kolenprijzen. Dit wordt duidelijk, wanneer men de cijfers over een vol jaar beschouwt. Gedurende 1926 daalde het totaal-indexcijfer met 276 punten, waarvan er 261 voor rekening van de groep weefstoffen kwamen. Op de onderstaande tabel kan men zien, dat het hoogste niveau verleden jaar in September bereikt werd, terwijl het verschil tusschen dit cijfer en dat van December 271 bedroeg. In 1925 was het verschil tusschen de hoogste en laagste cijfers 521 punten.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oiten, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) . . .	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Dec. 1925	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2
„ Jan. 1926	892½	694½	1117	726½	758½	4189	190,4
„ Febr. „	884	699	1058	736	762	4139	188,1
„ Mrt. „	880	688	1025½	723½	771	4088	185,8
„ Apr. „	894	678½	1000	714	766½	4053	184,2
„ Mei „	885½	681	978½	718½	765½	4029	183,1
„ Juni „	893½	682½	963½	735	760½	4035	183,4
„ Juli „	910	678½	945	763	748½	4045	183,9
„ Aug. „	914	695	954	849	744	4156	188,9
„ Sept. „	893	708	942½	963	739½	4246	193,0
„ Oct. „	920	721½	880½	976½	738½	4237	192,6
„ Nov. „	895½	728	867	959	735½	4185	190,2
„ Dec. „	875	736½	859	773½	731	3975	180,7

Gedurende December waren alle granen en vleesch, varkensvleesch uitgezonderd, een weinig lager, thee daalde en suiker steeg verder. Weefstoffen bewogen zeer weinig, maar er was een scherpe daling in ruwijzerprijzen, evenals in kolen. Een verdere geringe daling in rubber was de eenige verandering van betekenis in de groep diversen.

Tarwe sluit het jaar aanzienlijk beneden het niveau van het eind der beide vorige jaren, maar niet zoo laag als dat van eind 1923. Aan het einde van het laatste jaar, en ook in den voorzomer, was er een beweging tot verstijven; daarentegen was er eenige beweging in October, toen een slecht rapport over den Canadeeschen toestand de markt verschrikte. De huidige vooruitzichten maken echter een prijsverbetering waarschijnlijk. Aardappelen vertoonen hun seizoenbeweging, terwijl prijzen van rundvleesch de daling der laatste twee of drie jaren voortzetten. Gedurende de laatste drie of vier jaren is thee een duur handelsartikel; in 1922 is een aanzienlijke stijging ingetreden. In het midden van 1924 vond een verdere stijging van ongeveer 1 s. 5 d. plaats, welke voortduurde tot den vorigen zomer; maar nu is er een duidelijke daling te zien. In deze hoofdgroepen zijn de prijzen lager dan een jaar geleden. Aan den anderen kant eindigt suiker dit jaar met een veel hooger cijfer dan verleden jaar; deze verandering is gedurende den herfst ingetreden. Op het oogblik vertoonen de schattingen van den wereldoogen een daling van meer dan 1.000.000 ton. Koffie stijgt eveneens. Alle weefstoffen vertoonen een aanzienlijke daling; jute, dat in 1925 tot een bijzonder hoog cijfer steeg, in verwachting van een kleinen oogst, daalde relatief het sterkst. De belangrijkste prijsverandering vertoont echter Amerikaansche katoen, die nu onder het vooroorlogniveau is. De daling vond in het derde kwartaal van het jaar plaats bij de publicatie van record-oogstschattingen. Sindsdien zijn de noteringen stabiel gebleven. Egyptische katoen heeft een geringere daling vertoond en deze prijsverminderingen van ruw materiaal worden natuurlijk weerspiegeld in den prijs van

katoenen garen en doek; de prijs van katoen is 25 pCt. beneden het cijfer van vorig jaar December. Wolprijzen daalden in den zomer, maar zijn sindsdien een weinig gestegen, terwijl zijdenoteeringen gedurende een deel van het jaar het gevolg vertoonen van de concurrentie van kunstzijde. Kolenprijzen waren aan het eind van het jaar ongeveer op hetzelfde niveau als aan het einde van 1923 en 1924, en iets hooger dan aan het eind van 1925, toen men de productie subsidieerde. Ruwijzer en staalnoteeringen waren natuurlijk onder den invloed van de kolenstaking, maar zij weerspiegelden de kolenschaarschte niet volledig. Deze noteeringen waren zeer onder den invloed van buitenlandsche prijzen en wijzen op een kleinen omzet. Lood is dit jaar laag geweest, maar tin eindigt dit jaar na een zeer aanzienlijke daling in den zomer, met een hooger cijfer dan vorige jaren, hoewel een weinig beneden het hoogste cijfer van het jaar. Koper is gedaald, terwijl ook rubber het jaar op een laag niveau eindigt.

De volgende tabel geeft de maandelijksche veranderingen van elk der vijf groepen te zien, vergeleken met het niveau van einde Juli 1914, dat op 100 is gesteld.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Deefstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	237,5
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
December 1925....	162	193	182	158	141	165,8
Januari 1926....	154	197	181	156	137	163,3
Februari "....	153	199	172	158	138	161,4
Maart "....	152	196	167	156	140	159,4
April "....	154	193	162	154	139	158,0
Mei "....	153	194	159	155	139	157,1
Juni "....	154	194	156	158	138	157,3
Juli "....	157	193	153	164	135	157,7
Augustus "....	158	197	155	183	134	162,0
September "....	154	201	153	207	134	165,5
October "....	159	205	143	210	134	165,2
November "....	155	207	141	206	133	163,2
December "....	151	209	139	167	132	155,0

De daling der vorige maand vermindert de stijging, boven het niveau van Juli 1914 tot 55 pCt. in totaal, terwijl weefstoffen maar 39 pCt. hooger staan dan bij het uitbreken van den oorlog. Aan den anderen kant zijn bijkomstige voedingsmiddelen, dank zij de stijging in suiker, 109 pCt. boven het voor-oorlog-niveau.

Amerikaansche prijzen vertoonen een opmerkelijke stabiliteit over de afgelopen acht maanden. Vergeleken met het gemiddelde voor 1924 vertoonen de prijzen aan het eind van November in Amerika geen verandering, terwijl in Engeland eenzelfde vergelijking een zeer aanzienlijke daling te zien geeft, een daling,

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ⁵⁾	100	100 ⁵⁾	100 ⁵⁾	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	387	392	214
Hoogste 1920	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
Decemb. 1924	157	507	640	147	171	168	160	214
Novemb. 1925	158	606	712	145	157	155	154	197
Decemb. "....	156	632	715	143	156	156	155	194
Januari 1926	156	634	708	141	155	153	153	192
Februari "....	155	636	704	139	151	152	149	188
Maart "....	152	632	693	138	148	149	145	184
April "....	151	651	636	138	148	150	143	181
Mei "....	153	688	643	137	147	151	143	177
Juni "....	152	739	654	136	145	150	144	177
Juli "....	149	837	677	135	145	148	141	179
Augustus "....	148	770	691	134	145	147	139	177
September "....	148	788	683	134	146	146	140	175
October "....	148	753	655	136	145	148	143	...
November "....	151	684	641	138	147	148	147	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.
³⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.
⁴⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁵⁾ Midden 1914.

die nog grooter is, wanneer men het cijfer voor het eind van 1926 neemt.

Vorenstaande tabel geeft een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

De onderstaande, aan het Centraal Bureau voor de Statistiek ontleende cijfers, hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913.

Bij beschouwing der cijfers over het jaar 1926 blijkt, dat in vergelijking met het jaar 1925, het algemeen indexcijfer met 10, dat der voedingsmiddelen e.d. met 11 punten is gedaald. Tegenover een prijsstijging van slechts 11 artikelen met in totaal 207 punten, staat een prijsdaling van 33 artikelen met in totaal 699 punten. Met 10 of meer punten stegen de artikelen: peper (66), hars (45), thee (23), erwten (16), tin (15), rijst (11) en tarwe (11 punten).

Emissies in 1926.

De aandelen en obligatiën, welke h. t. l. gedurende 1926 bij openbare inschrijving zijn aangeboden, zijn als volgt over de verschillende categorieën geldnemers verdeeld (in duizenden gulden):

	Jaartotaal (reëel)		waarvan	
	f	—	Aandelen	Obligaties
Staatsleeningen	319.585 ¹⁾	—	—	319.585
Prov. en Gemeentel. leeningen	175.724 ²⁾	—	—	175.724
Bank- en Credietinstellingen	12.021 ³⁾	1.931	1.931	10.090
Hypotheekbanken	3.289	311	311	2.978 ¹⁰⁾
Industriele ondernemingen..	166.817 ⁴⁾	74.671	74.671	92.146
Handelsondernemingen	4.825	4.825	—	—
Mijnbouwondernemingen	3.807	1.638	1.638	2.169
Petroleumondernemingen	95.697	44.510	44.510	51.187
Rubber Maatschappijen	7.368	7.368	—	—
Scheepvaart-Maatschappijen ..	8.795 ⁵⁾	7.800	—	995
Suikerondernemingen	5.000	5.000	—	—
Tabaksondernemingen /.....	945	945	—	—
Theeondernemingen ..!	1.116	1.116	—	—
Diverse Cultuurondern.....	7.085 ⁶⁾	6.585	—	500
Diversen	30.684 ⁷⁾	2.300	—	28.384
Spoorweg-Maatschappijen	143.933 ⁸⁾	15.149	—	128.784
Tramweg-Maatschappijen	14.311 ⁹⁾	—	—	14.311
Totaal.....	1.001.002	174.149	174.149	826.853
R.K. Instellingen (nom.)	28.060	—	—	28.060

¹⁾ Waarvan voor conversie nom. f 255.614; ²⁾ Id. f 91.538;

³⁾ Id. f 1.824; ⁴⁾ Id. f 3.450; ⁵⁾ Id. f 1.000; ⁶⁾ Id. f 250;

⁷⁾ Id. f 1.250; ⁸⁾ Id. f 63.715; ⁹⁾ Id. f 6.924; ¹⁰⁾ Pandbrieven.

Aan Duitsche leeningen werd in 1926 h. t. l. geëmitteerd (in duizenden gulden):

	Aandelen	Obligaties
Staatsleeningen	f —	f 10.899
Prov. en Gemeentel. leeningen	" —	" 20.252
Bank- en Credietinstellingen	" —	" 7.630
Hypotheekbanken	" —	" 2.978 ¹⁾
Industriele ondernemingen..	" —	" 52.558
Mijnbouwondernemingen	" —	" 1.169
Tramweg-Maatschappijen	" —	" 7.088
	f —	f 102.574
R.K. Instellingen (nom.)	" —	" 12.810

¹⁾ Pandbrieven.

BOEKAANKONDIGING.

Dr. W. M. F. Mansvelt, *Geschiedenis van de Nederlandsche Handel-Maatschappij*, deel II (Haarlem z. j.).

Het eerste deel van Dr. Mansvelt's *Geschiedenis der Nederlandsche Handel-Maatschappij*, dat in 1924, op den herdenkingsdag van het honderdjarig bestaan der Maatschappij, in het licht verscheen, bracht de beschrijving van de ontwikkeling tot ongeveer het jaar 1840, toen de koninklijke stichter Willem I van het staatstoneel verdween, en in de plaats van de persoonlijke een wettelijke verhouding tusschen Staat en Vennootschap werd geschapen; toen ook ongeveer terzelfder tijd de beide leidlieden uit den gevaarvollen en onrustigen tijd van Cultuur-stelsel en Belgischen Opstand het veld hunner werkzaamheden moesten verlaten (Van der Houven, afgetreden 31 December 1843; Willem de Clercq, overleden 4 Februari 1844).

Dit tweede deel geeft niet een gelijkmatige behandeling van de geschiedenis der Maatschappij van 1840

tot 1924. Reeds dadelijk valt de laatste periode af, die van 1884 tot het einde gaat, waarin de Maatschappij, wier banden met den Staat door de liquidatie van het Cultuurstelsel zijn losgemaakt, zich ontwikkelt tot Bankinstituut. Aan dit laatste tijdvak, dat te dicht bij het heden ligt dan dat het voor historische behandeling vatbaar zou zijn, en waarin de N.H.M., nu geheel een particuliere instelling geworden, niet meer zooals vroeger bij de geschiedenis van Nederland en Nederlandsch-Indië is betrokken, worden slechts een twintigtal bladzijden gewijd. Door de suiker crisis van 1884 is de N.H.M. als bankinstelling in het zadel geheven; toen zij in 1903 begon met het opnemen van gelden in deposito, was de nieuwe ontwikkeling volkomen.

Ook het voorlaatste tijdvak, van omstreeks 1850 tot 1880, heeft niet een behandeling gevonden, die tot in alle hoeken gaat. De jaren van 1850 tot 1880 zijn in de geschiedenis van Nederlandsch-Indië jaren van overgang, waarin de liberale economie, die in Nederland een gemakkelijke overwinning behaalt, langzaam en omzichtig doordringt in Nederlandsch-Indië, stukje voor stukje afbrekend het oude Gouvernements-Exploitatie- en Protectie-systeem en een vrije Indische gemeenschap scheppend, waarin het Europeesche kapitaal terrein zal vinden van arbeidzaamheid. Hoe de N.H.M., bij de geleidelijke liquidatie van het oude systeem, zich langzaam omvormt tot een maatschappij van cultuurzaken en handelsondernemingen, is de inhoud van het voorlaatste, het zestienste hoofdstuk, waarin beschreven wordt, hoe de factorij te Batavia, naar de grondgedachten van het in Europa werkend *crédit foncier*, optreedt als hypotheekbank voor cultuur-, met name suikerondernemingen en hoe de Handel-Maatschappij, als in de eerste jaren van haar bestaan, een net van handelsverbindingen over de zeeën spreidt (Golfstaten van Amerika, Japan, etc.). Ook eigen ondernemingen worden in exploitatie gebracht, als de suikerfabriek Woninggo en een indigo-onderneming in Bagelen.

De vrije Nederlandsche handel heeft deze ontwikkeling met leede oogen aangezien; hij oordeelde, dat de N.H.M. agent der regeering wezen moest of anders diende te verdwijnen; oordeelde voorts, *mirabile dictu!*, dat de naamloze vennootschap geen geschikte vorm voor een handelsonderneming was, en had nog tal van bezwaren meer. Rotterdam stelde zich tegenover de Maatschappij; evenzo de Twentsche katoenindustrie, die meende, dat de kolossus van 1824 noch als lijnwaadhandelaar voor eigen rekening, noch als *commissionnaire* groot vertrouwen waardig was. Werkelijk was de N.H.M. als vrije ondernemer weinig fortuinlijk, al was de bewering harer tegenstanders onjuist, dat zij op haar zaken voor eigen rekening verloor en dat zij haar verlies dekte met de provisie, die zij genoot als agent van het Gouvernement.

Commissarissen, bij monde van Hendrik Muller, drongen er dan ook op aan, dat de Maatschappij den goederenhandel staken zou en zich zou inrichten voor het bankiersbedrijf. De in 1880 opgetreden directeur B. Helderling was van gelijke meening en zoo kon het gebeuren, dat na 1880 de ontwikkeling in hoofdzaak gezocht werd in de richting, waarin zij de laatste 40 jaren is gegaan.

Met het voorgaande is nog steeds niet de hoofdinhoud aangegeven van het door ons te bespreken boek. Die is door den schrijver aangekondigd aan het slot van het voorafgaand deel, in dezer voege, dat de rekening zou worden opgemaakt en de oeconomische uitkomsten zouden worden aangewezen van het door koning Willem I gevoerde regeerbeleid.

Zulk een opzet: eerst de uiteenzetting van het systeem en daarna de bespreking van de resultaten van het systeem, sluit in, dat de overgang van het eerste op het tweede deel niet zuiver chronologisch is. Het eerste hoofdstuk in het nieuwe boek, het 9e in de geheele reeks, over de Kompenie Ketjil, d.w.z. over de H.M.ij. in Nederlandsch-Indië, gaat terug tot 1830, en

evenzo hoofdstuk 11 over Scheepvaart- en assurantie-zaken en hoofdstuk 12 over de Veilingen. Alleen het hoofdstuk, dat verhaalt van lijnwaadhandel en katoenindustrie, vangt bij 1840 aan, daar in een vroeger gedeelte reeds de ontwikkeling tot 1840 werd beschreven. Met 1848, sluitjaar van de mereantilistisch-*protectionistische* periode, vindt het in deze hoofdstukken behandelde zijn natuurlijke afsluiting.

Deze meer systematische dan chronologische behandeling der historische stof brengt het gevaar van herhaling mede, een gevaar, waaraan de schrijver dan ook niet geheel is ontkomen. Zoo hoorden we over het Cultuurstelsel reeds in deel I, bij de bespreking van de financieele verhouding tusschen Maatschappij en Gouvernement; desniettemin vangt deel II, nu in ander verband, met een breede uiteenzetting van het Cultuurstelsel aan; en Willem de Clercq, de ethische en philanthropische oekonom, die in deel I het tijdelijke reeds heeft gezegd, sterft in deel II *andemaal*. Met alle bedoeling eener goede systematiek is de schrijver niet gekomen tot een strakke compositie in alle deelen van zijn breed-uitgewerkte boek.

Op blz. 345 vlg. maakt Dr. Mansvelt zijn eindoordeel op over het oeconomisch-politiek bedrijf van koning Willem I en van zijn helper Van den Bosch. Dit oordeel wordt gegeven als samenvatting van een breedvoerig hoofdstuk, het afsluitend hoofdstuk van het hoofddeel van het boek, getiteld: Het einde der bescherming, waarin de geleidelijke afbraak van het Indisch beheersysteem na 1848 wordt geschetst, en het losraken van de betrekkingen tusschen Gouvernement en Maatschappij. „Toen de bescherming werd ingetrokken, kwamen er geen krachtige bedrijven voor den dag. De Nederlandsche zee-assurantie ging vrijwel geheel teniet, en in de katoennijverheid en op scheepvaartgebied moest men opnieuw beginnen. Ook de hier in het leven geroepen markt voor koloniale producten bleek slechts ten deel bestendig”.

Dit oordeel bevreedt den lezer na het betrekkelijk zoo gunstige over het Cultuurstelsel. „Wat de loop van onze oeconomische geschiedenis zou zijn geweest, indien Van den Bosch niet op het kritieke oogenblik ten tooneele verschenen was, is niet te zeggen. Waarschijnlijk zou Nederland nog tientallen van jaren een koloniale mogendheid gebleven zijn in het genre van Portugal en eerst ontwaakt zijn door de groote opleving van het achterland van onze groote riviermonden. Het denkbeeld van Van den Bosch, op Java producten te kweken tegen zeer lagen kostprijs en ze uitsluitend in Nederland ten verkoop aan te bieden, heeft het niet alleen mogelijk gemaakt, hier weer een belangrijke markt te vestigen, maar de Regeering ook in staat gesteld, opnieuw en met andere middelen aanmoedigende prijzen te besteden voor Nederlandsch fabrikaat, voor vrachten en *assurantiepremie*s, terwijl de Handel-Maatschappij, die met de *superintendentie* dezer zaken belast werd, door de toegekende provisie uit den brand geholpen werd”.¹⁾

Zoozeer ik geneigd ben het tweede oordeel bij te vallen, omdat in het ineengezakke Nederland van na 1813 de kracht tot wederopstaan ontbrak en de sterke greep van Willem I en van Van den Bosch noodig waren, om zoowel hier als over-zee, wat neergeslagen was, weer op te richten, zoo weinig ben ik geneigd in te stemmen met het ongunstig oordeel over het eindresultaat. De markt van koloniale producten is gebleven; suiker alleen ging verloren, door de opkomst van de Europeesche *bietsuiker*, en door de omstandigheid, dat de *Javasuiker* op standaard verkocht wordt

¹⁾ Vgl. II, blz. 308, „De grootste beteekenis van het Cultuurstelsel ligt hierin, dat *cultures*, waarvoor veel kapitaal en kennis vereischt werden, ondernemingen, waartoe de inlanders niet in staat en waarvoor Europeanen nog niet te vinden waren, door het Gouvernement begonnen zijn. De Staat heeft alle eerste proefnemingen en mislukkingen voor zijn rekening genomen. De uitkomsten hebben de oogen voor Java geopend. „Die Produktivität der Kolonie war glänzend bewiesen” (Helfferich)”.²⁾

en in Oost-Azië wordt geconsumeerd; de katoennijverheid behoefde stellig niet opnieuw te beginnen, want in de dagen van de moederlijke bescherming der N.H.M. valt de mechanisering en concentreering, eerst in de spinnerij en daarna in de weverij; en wat den scheepsbouw en de scheepvaart betreft, juist in den tijd, waarin het protectie-stelsel werd geliquideerd, valt de overgang van de houten zeilvaart op de ijzeren stoomvaart, waaraan Nederland, niede in verband met het graven van den nieuwen verkeersweg naar Indië, zich had aan te passen. Dit bracht groote verschuivingen en dus groote moeilijkheden mee, zooals de geschiedenis van de Friesch-Groningsche scheepvaart en scheepsbouw leert.

Inmiddels, ik geef toe, aan een definitief oordeel over deze aangelegenheden is de oeconomische geschiedenis van Nederland nog niet toe. Ze is pas in haar aanvangsstadium, en het is de niet geringe verdienste van Dr. Mansvelt, en van de royale opdrachtgevers, de directeuren der Nederlandsche Handelmaatschappij, tot de kennis dier oeconomische geschiedenis een zeer belangrijke bijdrage te hebben geleverd.

Z. W. SNELLER.

MAANDCIJFERS.**EMISSIES IN DECEMBER 1926.**

Staatsleeningen	f	2.790.000,—
zijnde:		
<i>Bulgarije</i>		
7 % Vluchtelingen Leening 1926 £250.000 sterling obl. à 93 %	f	2.790.000
Prov. en Gemeentelijke Leeningen ..	„	15.401.612,50
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
Noord-Holl. f 9.581.000 ¹⁾		
4½ % obl. à 98¼ % ..	f	9.460.250
Gem. Apeld. f 1.230.000 ¹⁾		
4½ % obl. à 97⅞ % ..	„	1.203.862,50
Totaal	f	10.664.112,50
<i>Vereenigde Staten</i>		
Provincie Buenos-Aires		
\$ 2.000.000 à 9¼ % ..	f	4.737.500
Industrieële Ondernemingen	„	15.668.750,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Van Berkel's Patent		
f 640.000 aand. à 150 % f		960.000
<i>Obligatiën</i>		
N.V. Zuid-Holl. Bierbrouwerij f 2.750.000 ¹⁾ 5 % obl. à 97 %	„	2.867.500
Totaal	f	3.627.500
<i>Duitschland</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Berl. Städtische Elektrizitätsw. A.G. \$ 2.000.000 6½ % Sinking Fund Goud obl. à 98¼ %	f	4.912.500
J. Bruening & Sohn A.G. \$50.000 7½ % obl. à 98 % ..	„	120.000
Deutsche Linoleum Werke A.G. R.M. 2.500.000 7 % obl. à 94 %	„	1.410.000
Totaal	f	6.442.500
<i>Vereenigde Staten</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Bayuk Cigars Inc. \$300.000 7 % cum. pref. aand. à 101½ % ²⁾	f	761.250
<i>Obligatiën</i>		
Dodge Bros Inc. \$2.000.000 6 % goud-obl. à 96¼ % ..	„	4.837.500
Totaal	f	5.598.750
Petroleum-Ondernemingen	„	7.200.000,—
zijnde:		
<i>Engeland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Phoenix Oil Products £600.000 cum. pref. aand. à 100 %	f	7.200.000

Scheepvaart-Maatschappijen	f	995.000,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Van Nievelt, Goudriaan & Co's Stoomvaart-Maatschappij f 1.000.000 ¹⁾ 5 % 1e hyp. obl. à 99½ % f		995.000
Thee-ondernemingen	„	253.750,—
zijnde:		
<i>Nederlandsch-Indië</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Cultuur-Mij. Melangbong f 175.000 aand. à 145 % f		253.750
Diverse Cultuurondernemingen	„	1.562.000,—
zijnde:		
<i>Afrika</i>		
<i>Aandeelen</i>		
N.V. Cultuur-Mij. „Ngombezi” f 890.000 aand. à 100 %	f	890.000
<i>Nederlandsch-Indië</i>		
<i>Aandeelen</i>		
West-Sumatra Rubber- en Koffie-cultuur Maatsch. f 640.000 aand. à 105 % f		672.000
Diversen	„	1.537.500,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
N.V. Magazijn „De Bijenkorf” f 1.000.000 aand. à 105 %	f	1.050.000
<i>Obligatiën</i>		
N.V. „De Landbank” f 500.000 ¹⁾ 5 % obl. à 97½ % f		487.500
Spoorweg-Maatschappijen	„	19.100.000,—
zijnde:		
<i>Frankrijk</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Fransche Staatsspoorwegen f 20.000.000 7 % obl. à 95½ %	f	19.100.000
Totaal	f	64.508.612,50

1) Deze leening diende geheel voor conversie.

2) le koers van afgifte.

Totaal der emissies in Januari	f	124.766.250,—
Februari ..	„	29.542.250,—
Maart	„	21.925.975,—
April	„	19.849.750,—
Mei	„	50.022.402,50
Juni	„	190.759.500,—
Juli	„	73.557.482,50
Augustus ..	„	24.797.935,—
September ..	„	112.157.237,50
October ..	„	144.453.145,—
November ..	„	144.661.906,25
December ..	„	64.508.612,50
Algemeen Totaal ..	f	1.001.002.446,25

Voorts bestond hier te lande gelegenheid tot inschrijving op een beperkt bedrag 7½ % 35-jarige 1e Hyp. Goudpandbrieven der Innerstädtische Sparcassa A.G. te Budapest en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
Orde der Br. van Barmhartigheid v. d. H. Joannes de Deo	350.000	7 %	98½ %
Bisdom Meissen Saksen	300.000	7 %	100 %
Orde der priesters v. d. H. Johannes den Dooper	800.000	7 %	100 %
Kerk H. Thomas van Aquino (Amsterdam Zuid)	150.000	5 %	99½ %
Kerk v. d. H. Dominicus te Tiel (conversie)	250.000	4½ %	96 %
Par. v. d. H. Michael Friedrichstahl	135.000	8 %	100 %
R.K. Ziekenhuis Mathias Spital te Rheine i. W.	500.000	7 %	100 %
Pauselijk Liefdeswerk van den H. Apostel Petrus te Rome	750.000	5 %	99½ %

INDISCHE SCHULD. (In duizenden guldens) op ultimo

Table with columns for years 1914, 1916, 1921, 1926 and rows for Total, Fixed debt, Floating debt.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

Table of exchange rates for various cities including Amsterdam, London, Berlin, and New York, with columns for dates and rates.

1) Call money-koers van 7 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various locations like London, Berlin, Paris, and Batavia.

Table of exchange rates for various European cities including Zurich, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Copenhagen, Oslo, Buenos Aires, and Montreal.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates for New York from London, Paris, Berlin, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various international locations.

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

Table of silver and gold prices for London and New York.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the financial position of the Dutch Treasury, including assets and liabilities.

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of floating Dutch-Indonesian debt as of January 1st and 8th, 1927.

Te goed bij 's Rijks kas. Te goed bij de Javasche Bank

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 Januari 1927.

		Activa.		
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	55.878.158,66		
sels, Prom.,	Bijbkn. "	8.374.451,64		
enz. in disc.	Ag.sch. "	17.542.458,87	f	81.795.069,17
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....				—
Idem eigen portef. . f		194.945.310,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. "				194.945.310,—
Beleeningen	Hfdbk. f	45.950.446,41		
incl. vrsch.	Bijbkn. "	13.437.401,96		
in rek.-crt.	Ag.sch. "	71.820.893,83		
op onderp.			f	131.208.742,20
Op Effecten..... f		128.689.642,20		
Op Goederen en Spec. "		2.519.100,—		131.208.742,20
Voorschotten a. h. Rijk				—
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	60.737.355,—		
Muntmat., Goud ...		353.737.952,60		
	f	414.475.307,60		
Munt, Zilver, enz. "		28.009.068,17		
Muntmat., Zilver ..				—
Effecten				442.484.375,77
Belegging Res.fonds. f		7.046.981,68		
id. van 1/5 v. h. kapit. "		3.999.941,20		11.046.922,88
Gebouwen en Meub. der Bank		5.142.000,—		
Diverse rekeningen		59.500.315,35		
	f	926.122.735,37		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds		7.047.731,06		
Bijzondere reserve		8.800.000,—		
Bankbiljetten in omloop		831.090.440,—		
Bankassignatiën in omloop		306.363,09		
Rek.-Cour. f	Het Rijk	7.809.504,06		
saldo's: {	Anderen	38.174.647,31		45.984.151,37
Diverse rekeningen		12.894.049,85		
	f	926.122.735,37		
Beschikbaar metaalsaldo	f	266.452.657,59		
Op de basis van 1/5 metaaldekking....		90.976.466,70		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. "		1.332.263.285,—		
Voornaamste posten in duizenden guldens.				

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
10 Jan. '27	60.737	353.738	831.090	46.291	266.453	50
3 " '27	60.824	352.513	865.706	33.148	260.592	49
27 Dec. '26	60.997	352.513	817.063	30.512	271.369	52
20 " '26	61.116	352.513	814.070	33.441	271.882	52
13 " '26	61.262	356.281	825.670	21.036	275.450	52
6 " '26	61.370	356.281	845.838	22.251	270.364	51
11 Jan. '26	44.117	395.647	884.296	49.961	277.054	50
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
10 Jan. 1927	81.795	—	131.209	194.945	59.500
3 " 1927	83.189	—	151.805	187.177	67.622
27 Dec. 1926	86.759	—	129.960	187.078	63.917
20 " 1926	57.216	—	129.280	183.807	66.701
13 " 1926	60.481	—	125.763	181.718	62.274
6 " 1926	63.402	—	133.921	180.952	65.783
11 Jan. 1926	93.777	—	127.173	247.414	39.832
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
4 Dec. 1926..	1.020	1.609	1.161	932	415
27 Nov. 1926..	1.021	1.431	1.292	928	463
20 " 1926..	1.020	1.448	1.398	926	580
13 " 1926..	1.021	1.523	1.199	929	610
6 " 1926..	1.021	1.629	1.005	909	600
5 Dec. 1925..	1.011	1.753	706	965	314
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
1 Jan. 1927	226.750		320.000	64.500	149.850
25 Dec. 1926	226.500		321.000	68.500	148.600
18 " 1926	226.250		325.500	68.000	147.550
11 Dec. 1926	197.747	28.352	330.436	67.013	147.317
4 " 1926	198.147	28.845	328.772	72.793	147.292
27 Nov. 1926	198.135	28.590	327.479	69.633	147.863
20 " 1926	198.299	28.263	331.885	68.640	146.990
2 Jan. 1926	189.868	40.399	355.051	44.394	151.025
3 Jan. 1925	133.500	52.319	280.871	87.831	112.856
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
1 Jan. 1927		139.780		***	59
25 Dec. 1926		139.340		***	58
18 " 1926		141.700		***	57
11 Dec. 1926	11.766	21.883	90.512	53.897	57
4 " 1926	12.139	21.905	89.848	57.023	57
27 Nov. 1926	12.146	22.358	95.533	46.570	57
20 " 1926	12.311	23.120	95.135	49.983	57
2 Jan. 1926	15.669	20.542	55.522	82.267	58
3 Jan. 1925	30.969	16.335	76.330	68.947	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
5 Jan. 1927	151.381	139.803	291.169	56.250	240.879
29 Dec. 1926	151.119	140.785	296.461	56.250	246.248
22 " 1926	151.943	141.285	297.614	56.250	247.377
15 " 1926	152.093	139.889	291.226	56.250	240.615
8 " 1926	153.234	139.634	289.414	56.250	238.822
1 " 1926	152.876	139.694	285.783	56.250	234.863
6 Jan. 1926	144.673	143.407	293.933	56.250	243.228
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
5 Jan. '27	36.098	103.203	11.527	141.057	31.327	20 1/2
29 Dec. '26	34.168	96.659	11.632	131.343	30.084	21
22 " '26	31.338	76.279	12.135	107.940	30.408	25 1/5
15 " '26	28.878	76.313	11.146	108.098	31.954	26 1/8
8 " '26	36.153	68.725	8.806	111.585	33.349	27 1/2
1 " '26	42.258	69.673	9.191	117.827	32.932	25 1/8
6 Jan. '26	46.363	87.461	12.002	124.829	21.017	15 1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buit.l. ³⁾	Wissels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
6 Jan. '27	5.549	1.864	341	84	5.128	16	2.071
30 Dec. '26	5.549	1.864	341	83	4.437	11	2.083
23 " '26	5.549	1.864	341	84	3.642	12	2.155
16 " '26	5.549	1.864	341	83	3.563	13	2.194
9 " '26	5.549	1.864	341	82	3.801	16	2.235
7 Jan. '26	5.548	1.864	321	69	4.732	13	2.493
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat	Schatkistbil-jetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
6 Jan. '27	35.000	5.581	5.931	54.305	5.660	21
30 Dec. '26	36.000	5.576	5.010	52.907	5.894	14
23 " '26	36.450	5.575	4.738	52.234	5.324	47
16 " '26	36.450	5.566	4.892	52.536	5.284	29
9 " '26	36.700	5.559	5.137	53.294	5.262	30
7 Jan. '26	35.550	5.221	3.312	51.983	3.623	48
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

1) In disc. genomen wegens voorach. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen. 2) Sluitpost activa. 3) Except tegoed bij Russische Staatsbank.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitencirc. banken 1)	Deviezen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Dec. 1926	1.831,4	170,3	519,2	1.828,6	84,1
23 " 1926	1.805,9	170,3	472,0	1.412,7	29,4
15 " 1926	1.772,3	176,6	460,1	1.278,0	44,7
7 " 1926	1.755,0	176,6	478,8	1.267,9	143,3
30 Nov. 1926	1.755,0	176,6	418,4	1.286,3	321,3
31 Dec. 1925	1.208,1	96,6	402,5	1.914,8	10,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
31 Dec. 1926	90,9	473,2	3.735,5	648,0	174,2
23 " 1926	91,0	527,0	3.298,1	585,4	219,3
15 " 1926	90,9	642,3	3.165,8	653,8	259,4
7 " 1926	90,9	604,7	3.290,9	528,3	302,5
30 Nov. 1926	91,1	581,4	3.374,5	528,3	332,5
31 Dec. 1925	231,1	589,5	2.960,4	697,0	464,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 31, 23, 15, 7 Dec.; 30 Nov. '26, 31 Dec. '25, resp. 7; 77; 150; 104; 86; 133 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1926/27	Goud		Zilver 1)	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenland						Schatkist	Partic.
6 Jan.	620	469	38	515	36	400	1.820	14	217
29 Dec.	620	447	38	492	37	400	1.789	17	201
22 "	620	446	38	497	32	400	1.758	19	231
16 "	620	442	38	492	32	400	1.758	16	224
9 "	620	431	38	484	33	400	1.763	19	199

1) Met ingang van 4 Nov. aan de schatkist gecedeerd.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
22 Dec. '26	2.803,3	1.442,2	107,0	715,4	387,6
15 " '26	2.830,7	1.491,6	121,3	562,3	384,1
8 " '26	2.828,4	1.406,7	121,1	604,7	391,0
1 " '26	2.829,6	1.401,9	126,5	645,5	368,2
24 Nov. '26	2.829,7	1.450,0	128,2	627,6	340,6
17 " '26	2.851,1	1.456,3	133,6	567,0	347,9
23 Dec. '25	2.665,3	1.376,8	92,0	764,1	370,0

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
22 Dec. '26	314,4	1.914,0	2.308,0	124,8	67,2	68,9
15 " '26	478,2	1.840,1	2.392,5	124,8	66,9	69,7
8 " '26	323,6	1.803,8	2.288,6	124,7	69,1	72,1
1 " '26	305,9	1.771,6	2.324,4	124,5	69,1	72,2
24 Nov. '26	299,9	1.774,1	2.262,3	124,4	70,1	73,3
17 " '26	308,1	1.750,3	2.301,1	124,9	70,4	73,7
23 Dec. '25	359,5	1.895,7	2.275,6	117,0	63,1	66,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Discontos en beleeningen	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
15 Dec. '26	689	14.379	5.553	1.759	19.160	5.782
8 " '26	690	14.342	5.531	1.660	18.778	5.780
1 " '26	691	14.375	5.521	1.678	18.888	5.780
24 Nov. '26	691	14.325	5.524	1.624	18.732	5.774
17 " '26	691	14.289	5.543	1.658	18.812	5.772
16 Dec. '25	721	14.069	5.512	1.690	18.804	5.285

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 Januari 1927.

De eerste week van het nieuwe jaar is voor de internationale fondsenmarkten niet zeer belangwekkend geweest. Waar een bepaalde stemming de overhand heeft gehad, was deze meestal ongeanimeerd. De minder opgewekte tendens is vooral aan de beurs van Berlijn tot uiting gekomen. Dit heeft niet in de eerste plaats aan den toestand van de geldmarkt gelegen, althans niet aan de situatie van het oogenblik. Deze was nog steeds ruim; men vreesde echter, dat de afwikkeling van den medio termijn moeilijkheden zal kunnen brengen, omdat verschillende banken als hun voornemen hebben aangekondigd het totale bedrag aan „report"-gelden tegen dien tijd sterk in te krimpen. Het is niet onmogelijk, dat dit voornemen verband houdt met de mogelijke verlaging van het bankdisconto, welke tegen dien tijd wordt verwacht. Een onttrekking van gelden zou dan kunnen plaats vinden, waarop men zich thans reeds wenscht voor te bereiden.

Te Londen heeft de markt geen opmerkelijke feiten getoond. De vroegtijdige sluiting van de lijsten voor inschrijving op de nieuwe 4 pCt. Consols heeft uit den aard der zaak een gunstig effect gehad op de afdeling voor beleggingsfondsen, doch hiertegenover stonden de berichten uit China, welke een ongunstige uitwerking hebben gehad. Van de verschillende aandelensoorten waren binnenlandsche industriële fondsen vrij goed gevraagd, in de hoop op een spoedig herstel van de nadeelen, welke door de mijnwerkersstaking zijn toegebracht. Ook rubber- en petroleumaandelen konden zich in goede vraag verheugen. Daarentegen bleken aandelen in binnenlandsche spoorwegondernemingen te zijn aangeboden, in verband met de onzekerheid, welke omtrent de uit te keeren dividenden bestaat.

Te Parijs was de beurs kalm en zonder veel ingrijpende veranderingen. De grondtoon is echter vast gebleven, vooral nu men heeft gezien, dat de regering, resp. de Banque de France, de bewegingen van de wisselmarkt vrij goed blijkt te kunnen beheerschen. Ook heeft het een goeden indruk gemaakt, dat de schatkist een bedrag van twee milliard francs op het door de centrale credietinstelling verleende voorschot terug heeft kunnen betalen.

Te New York is de markt zeer onregelmatig geweest. Alleen de afdeling voor beleggingsfondsen was vast in verband met de vraag naar herbelegging, welke ook in de Vereenigde Staten in den aanvang van het jaar optreedt.

Ten onzent heeft de markt, in afwijking van het voorbeeld der buitenlandsche beursplaatsen, een tamelijk levendig aanzien gehad. Dit was ook het geval voor de afdeling voor beleggingsfondsen, welke in vrij groote posten uit de markt werden genomen. Het waren ditmaal niet in de eerste plaats inheemsche obligaties, — hoewel ook van deze soorten sommige zich op den voorgrond konden stellen, zooals 6 pCt. obl. Holland-Amerika Lijn — doch voornamelijk buitenlandsche soorten, w.o. naast de reeds langen tijd geleden aan onze markt geïntroduceerde Duitse industriële obligaties, zich ook de schuldbrieven der Fransche staatsspoorwegen hebben bevonden. Door de niet onbelangrijke stijging van de koersen van buitenlandsche obligaties heeft een zekere nivelleringstendens — met betrekking tot het rendement — zich voorgedaan tegenover binnenlandsche soorten, al loopt de opbrengst van de rente nog ver uit elkaar. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1927: 106; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100, 100¼, 100¼₁₆; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 97⁵/₃₂, 96¹⁵/₁₆, 96⁷/₈; 5 pCt. Mexico Goud £ 20—100: 45, 42½; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 74½, 74½, 73½; 8 pCt. Sao Paulo: 105½, 105½, 105½.

De aandelenmarkt heeft voor rubbersoorten de aandacht getrokken door een krachtige stijging, welke alleen tegen het slot iets in tempo is verminderd. De verbetering van den rubberprijs is van deze beweging de oorzaak geweest; de berichten omtrent een nieuwe toeneming van de voorraden te Londen gedurende de achter ons liggende week heeft den verderen voortgang echter geremd. Deze toeneming was des te teleurstellender, omdat men had gedacht, dat de schade, door overstroming aan sommige plantages in Malakka toegebracht, den uitvoer zou hebben ingeperkt. Toch is de achteruitgang van den koers binnen enge grenzen gebleven. Amsterdam Rubber: 325½, 338½, 334½; Deli Batavia Rubber: 255½, 270½, 272, 267½; Hessa Rubber: 458, 477, 471; Java Caoutchouc: 195½, 198½, 207½; Kali Telepak: 314½, 328, 334; Kendeng Lemboe: 414½, 421, 428½, 425; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 340, 342½, 346; Oost-Java Rubber: 338, 355, 360; R'dam Tapanoei: 153, 157½, 159; Serbadjadi: 330, 343, 340; Sumatra Caoutchouc: 294½, 305, 303; Sumatra Rubber: 379½, 388,

393, 389; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 192½, 197, 200¼, 197½.

Zeer opgevekt is de *tabaksafdeeling* geweest. De koersen, zoowel van de Sumatra- als van de Javasorten, zijn hier met sprongen omhoog gelopen. Aan den eenen kant hebben de berichten omtrent een bevredigende kwaliteit van de nieuwe tabak hiertoe bijgedragen, aan den anderen kant werd vermeld, dat van Amerikaansche zijde thans reeds pogingen worden aangewend, om de goedkoopere soorten in het bezit te verkrijgen. Deze geruchten bleven onbevestigd, doch de stemming heeft hieronder niet te lijden gehad. Arendsburg: 601, 602; Besoeki Tabak: 309, 314¼, 319, 318; Deli Batavia: 452½, 465½, 459; Deli Maatschappij: 430½, 441, 435½; De Oostkust: 195¼, 198, 205¼, 204; Senembah Mij.: 417½, 424½, 431, 424½.

Een derde afdeling, welke van een krachtige tendens blijk heeft gegeven, was die voor *scheepvaartafdeelen*. Over de geheele linie hebben ruime aankopen plaats gevonden, waarbij echter aandelen Holland-Amerika Lijn vooraan hebben gestaan. Geruchten omtrent het afbouwen van den Statendam — welke evenmin bevestiging konden erlangen. — hebben hiertoe bijgedragen; het feit, dat de desbetreffende berichten wellicht van goeden grond zijn ontbloeit, hebben geen invloed op den koers kunnen uitoefenen. Holland-Amerika Lijn: 61, 64¼, 66, 68½, Java-China-Japan Lijn: 127, 127½, 129½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 97½, 95½, 100½, 101½; Ned. Scheepvaart Unie: 181½, 183, 182¼; Stoomv. Mij. Nederland: 172½, 174¼, 176¼.

Ook de *petroleumafdeeling* heeft een krachtige uitbreiding van de omzetten te zien gegeven, althans in zoverre het aandelen Koninklijke Petroleum heeft betroffen. Hier werden groote aankooporders uitgevoerd. Een uitzondering op de opgewekte stemming in deze afdeling hebben aandelen Peudawa gevormd. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 374, 361, 372; Gec. Holl. Petr. Cy.: 186, 187¼, 190¼; Kon. Petroleum Mij.: 393¼, 386½ (ex div.), 396¼; Perlak Petr.: 69½; Peudawa: 27½, 28^{13/16}, 25, 22¼.

Suikeraandelen bleven stil; hier en daar hebben zelfs koersverliezen plaats gevonden. Alleen voor aandelen H.V.A. is de tendens bij voortdurende vast gebleven, hoewel ook hier voorbijgaand inzinkingen plaats hebben gevonden. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 186¼, 182½, 185; Handelsvereniging Amsterdam: 695½, 689, 694; Java, Cultuur Mij.: 396, 391, 388, 385¼; Krian: 175, 173, 172; Ned.-Ind. Suiker Unie: 272¼, 269, 266, 265¼; Poerwerdjo: 122¼, 121, 120; Tjepper: 725, 721, 724; Tjeweng, Lestari: 254, 252, 251; Watoetoelis Poppoh: 794, 789¼.

Van *binnenlandsche industriële aandelen* konden kunstzijdesoorten een min of meer aanzienlijk herstel boeken. Hetzelfde was het geval met aandelen Nederlandsche Gisten Spiritusfabriek, in de verwachting van een gunstig jaarverslag. Jurgenssoorten waren prijshoudend. Aandelen Philips Gloeilampen bleven aangeboden. Zeer vast waren aandelen Wilton's Dok en Werf Mij. in verband met geruchten, volgens welke de vermeende bouw van de „Statendam” door deze firma zou geschieden. Centrale Suiker Mij.: 125¼, 126¼, 128; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 76½, 74½, 78, 76; Jurgens: 1767½, 177¼, 177; Maekubee: 82, 78½, 84, 82½; Ned. Kunstzijdefabriek: 184½, 181, 192¼; Philips Gloeilampenfabr.: 384, 376¼, 378½; Wilton's Dok- en Werf-Mij.: 61½, 59½, 74, 68; Ned. Gist- en Spiritusfabr.: 372¼, 378, 390, 389¼.

Bankaandelen zijn vrijwel onveranderd gebleven. Amsterdamsche Bank: 162½, 162½, 161½; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 74¼, 73¼, 74¼; Incasso Bank: 118½, 118¼; Koloniale Bank: 248¼, 247¼, 248½; Ned.-Ind. Handelsbank: 176½, 175½, 176, 175½; Ned. Handel Mij.: 160, 158½, 159, 157¼; R'damsche Bankvereniging: 86½, 86, 86½; Twentsche Bank: 137 (ex div.), 138.

Ook *mijnaandelen* waren rustig, met uitzondering van aandelen Algemeene Exploratie Mij., welke een vrij gevoelig verlies hebben geleden. Alg. Exploratie Mij.: 97½, 98, 95, 96; Billiton le Rubriek: 750, 770, 780, 775; Müller & Co.'s Alg. Mijnbouw Mij.: 59^{15/16}, 54, 59, 57; Redjang Le-bong: 220, 225¼, 226½; Singkep Tin Mij.: 423¼, 421, 432, 435½.

De *Amerikaansche afdeeling* was kalm, doch onregelmatig. Anaconda Copper: 96^{5/16}, 96, 96¼; Studebaker: 53½, 55, 55½; United States Steel Corp.: 157¼, 158, 155^{5/16} (ex div.), 158½; Atchison Topeca: 166¼, 164¼, 166¼; Baltimore & Ohio: 108½, 107, 106½; Southern Pacific: 112^{11/16}, 111^{15/16}, 110½ (ex div.), Union Pacific: 165¼, 163¼ (ex div.), 162¼; Wabash Railway: 42^{15/16}, 43, 43^{7/16}.

De *geldmarkt* is ruimer geworden; prolongatie noteerde 3 pCt. na 3¼ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

11 Januari 1927.

In den loop dezer week heeft eindelijk de graanmarkt geleidelijk een levendiger aanzien gekregen. In de aller-eerste dagen der week was de stemming echter nog flauw en voor tarwe was de markt nog gedrukt door de uitstekende oogstresultaten in Argentinië en Australië. Daarbij was de hoeveelheid nieuwe tarwe, welke van Australië werd verscheept, van flinken omvang en werd Australische tarwe dringend aangeboden. Dit zelfde was het geval met nieuwe tarwe uit Argentinië, doch de verschepingen nemen daarvoor slechts zeer langzaam toe. Binnenkort zal echter waarschijnlijk ook Argentinië in ruime mate tarwe verschepen. Na eene niet onbelangrijke prijsdaling in de laatste dagen van het oude jaar konden in Noord-Amerika de prijzen zich op het verlaagde niveau vrij goed handhaven, doch aan de Argentijnsche termijnmarkten zette de prijsverlaging zich nog enkele dagen verder voort. Op 4 Januari waren Buenos Aires en Rosario zelfs vrij wat flauwer met prijsverlagingen van 10 a 20 centavos per 100 KG. tegenover den vorigen dag. Op dezelfde dagen echter begon zich in Europa een verbetering der vraag naar tarwe af te teekenen. Voor Australische tarwe had reeds eenigen tijd goede vraag bestaan, speciaal in Italië, terwijl ook Engeland geregeld parcels Australische tarwe kocht, en ook in Argentijnsche tarwe kwamen zaken tot stand naar het vasteland, terwijl Engeland zich voor deze soort minder interesseerde. In de meeste invoerlanden kon de markt echter in het begin der maand nog allerminst levendig worden genoemd, en speciaal voor spoedige tarwe uit Noord-Amerika was de kooplust in de invoerlanden van het vasteland niet groot. Een uitzondering maakte aan het einde van 1926 slechts Frankrijk, waar ten gevolge van het herstel van het invoerrecht op het oude niveau in die dagen zeer veel spoedige tarwe is gekocht. In het begin dezer week begon echter hier en daar blijkbaar de meening te overheerschen, dat de tarweprijzen nu voorloopig weder voldoende waren gevallen en in verschillende landen ging men in versterkte mate tot koopen over. Reeds op 3 en 4 Januari bestond groote vraag in België en Duitschland en spoedig werden ook elders op het vasteland meer zaken gedaan. Italië, Zuid-Frankrijk en België kochten vrij wat Australische tarwe, terwijl Nederland en Duitschland zich meer voor Argentijnsche interesseerden. In Engeland kwam de verbetering der vraag eerst langzamer tot ontwikkeling, doch in de tweede helft der week waren ook daar de zaken grooter. Minder gemakkelijk dan de inkoop van nieuwe tarwe van het Zuidelijk halfrond, te verschepen in de eerstvolgende maanden, en gedeeltelijk, wat Australische tarwe betrof, reeds onderweg naar Europa, kwamen echter de zaken in spoedige posities tot ontwikkeling. Canadische tarwe wordt op het vasteland veelal als te duur beschouwd en de beste soorten vinden voornamelijk haar weg naar Engeland. De groote verschepingen van tarwe uit Noord-Amerika van de laatste weken toonen echter wel aan, dat daarvan ook op het vasteland geregeld een flink verbruik bestaat en al spoedig reageerden de Noord-Amerikaansche markten met eene vastere stemming op de verbetering, welke in de geheele Europeesche vraag is ingetreden, terwijl ook in Engeland de toenemende vasteland-sche kooplust bijdroeg tot een verbetering der marktstemming. In Argentinië kon eene niet onaanzienlijke verhooging in den tarweprijs tot stand komen en ook Chicago en Winnipeg zijn voor den Mei-termijn geleidelijk gestegen. Daarbij waren de zeevrachten, speciaal van Zuid-Amerika, vast en voor belading in Februari werden hogere vrachten betaald. Uit Rusland werd deze week meer tarwe afgeladen dan in de vorige, doch van die toename der Russische verschepingen ging al evenmin een druk op de markt uit als van de weder zeer groote hoeveelheid, welke uit Noord-Amerika werd afgeladen. In Noord-Amerika ziet men in de vermeerderde Europeesche vraag een bevestiging van de berichten, dat de tarwe-oogsten in eenige der invoerlanden van het vasteland overschat zijn geweest, hetgeen trouwens ook blijkt uit de laatste berekeningen van de Deutsche oogsten van tarwe en rogge. Men dient echter niet te vergeten, dat in de statistische positie van tarwe de laatste weken geen verandering is ingetreden, en dat met zekerheid spoedig zeer groote verschepingen van het Noordelijk halfrond kunnen worden verwacht, welke nog zeer goed nieuwe prijsverlaging van tarwe ten gevolge kunnen hebben. Ten slotte zijn de fluctuaties te Chicago en Winnipeg, nadat de kleine prijsdaling van het begin der week hersteld was, niet groot meer geweest en in vergelijking met 3 Januari waren op den 10den de tarweprijzen er vrijwel onveranderd. Aan de Argentijnsche ter-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei.	Mais Mei.	Haver Mei.	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
8 Jan. '27	138 $\frac{1}{8}$	80	49 $\frac{1}{8}$	11,—	5,60	14,25
31 Dec. '26	132 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	67 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	45 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	11,10	5,25 ²⁾	14,25
8 Jan. '26	178 $\frac{3}{8}$	82 $\frac{1}{2}$	46	14,95	7,95	16,10
8 Jan. '25	177 $\frac{3}{8}$	128 $\frac{3}{8}$	61 $\frac{3}{8}$	15,65	11,— ²⁾	23,50
8 Jan. '24	108 $\frac{3}{8}$	76	45 $\frac{7}{8}$	11,35 ²⁾	9,85 ²⁾	19,75 ²⁾
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

1) Per December. 2) Per Januari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	10 Jan. 1927	3 Jan. 1927	11 Jan. 1926
Tarwe (Hardwinter II) ... ¹	15,40	15,30	16,85
Rogge (No. 2 Western) ... ¹	12,20	12,10	11,50
Mais (La Plata) ²	164,—	161,—	194,—
Gerst (48 lbs. malting) ... ²	218,—	214,—	185,—
Haver (Canada 3) ¹	11,40	11,40	10,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ... ¹	11,65	11,80	14,40
Lijnzaad (La Plata) ²	355,—	362,—	377,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Januari 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	2/8 Januari 1927	Sedert 1 Jan. 1927	Overeenk. tijdvak 1926	1927	1926
Tarwe.....	46.170	46.170	14.521	5.000	5.000	—	51.170	14.521
Rogge.....	9.553	9.553	6.675	—	—	—	9.553	6.675
Boekweit.....	—	—	468	—	—	—	—	468
Mais.....	58.896	58.896	37.216	6.400	6.400	5.322	65.296	42.538
Gerst.....	8.893	8.893	4.344	602	602	—	9.495	4.344
Haver.....	200	200	4.047	—	—	200	200	4.247
Lijnzaad.....	5.115	5.115	7.120	—	—	2.793	5.115	9.913
Lijnkoek.....	2.239	2.239	8.529	—	—	—	2.239	8.529
Tarwemeel.....	2.074	2.074	2.097	1.834	1.834	145	3.908	2.242
Andere meelsoorten....	105	105	403	—	—	—	105	403

mijnmarkten zette de prijsverbetering zich iets verder voort en het slot was er op 10 Januari 5 à 10 centavos hooger dan een week tevoren.

Voor rogge toonde deze week Duitsland een aanzienlijke verbetering van den kooplust. Het aanbod van Duitse rogge is zeer beperkt en naar de Noord-Duitse havens werden weder geregeld zaken van Noord-Amerika gedaan. Nederland en de Duitse markten aan den Rijn in interesseeren zich meer voor Plata en Donau rogge, doch ook Noord-Amerikaanse rogge ter verlading van Golfhavens ontmoette in Nederland meer belangstelling. Rogge is te Chicago in den loop der week in prijs gestegen. In Duitsland en vooral ook in Amerika komt men meer en meer tot de conclusie, dat de grondtoon der roggemarkt vast is, omdat zoowel in Duitsland als in Polen de opbrengst van rogge zoozeer is tegengevallen en in het restant van het seizoen flinke aanvoer in de rogggebruikende landen van Europa noodig zal zijn. De prijsverhoging voor rogge aan de termijnmarkt te Chicago beliep in den loop der week ongeveer 1 $\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs.

Uit Rusland waren de verschepingen van rogge ook deze week weder niet zeer groot en men wacht nog op het uitkomen der Russische voorspelling, dat in de tweede helft van dit seizoen veel rogge uit Rusland voor uitvoer ter beschikking zal zijn.

Ook mais verkeerde in het begin der week nog in flauwe stemming, wegens groote aanvoeren in West-Europa. Vooral in Nederland was de markt gedrukt door groote aanvoeren, doch de vraag is op het tegenwoordige prijsniveau in verschillende landen zoo bevredigend, dat al spoedig weder een herstel kon intreden. In Engeland breidde de vraag zich in den loop der week uit en werden veel meer zaken in Platamaïs gedaan dan den laatsten tijd het geval was geweest. In de Noord-Duitse havens bleef de vraag naar mais levendig, vooral te Hamburg, zoowel voor Duitse gebruik als voor overlading naar de Noordsche landen. Daarbij leidde de gedaalde prijs ertoe, dat ook in Nederland ten slotte de groote aanvoeren vrij gemakkelijk werden opgenomen en toen in Argentinië geen verdere prijsdaling plaats vond en zelfs ten gevolge van een vaste vrachtenmarkt de Argentijnsche verschepers hunne prijzen nogal wat verhoogden, vormde die prijsverhoging geen belemmering voor geregelde nieuwe zaken in Platamaïs naar Engeland en het Noord-Westelijke vasteland. Eenigen steun ondervond de markt daarbij van de omstandigheid, dat ondanks kleinere Argentijnsche verschepingen de voorraden in de Argentijnsche havens eenige vermindering ondergingen, wat het vermoeden doet opkomen, dat wel eens een blijvende vermindering in de groote verschepingen van Argentinië zou kunnen plaats vinden. Daartegenover staat echter een vermeerdering van het aanbod van den Donau, terwijl tevens houders van Donaumaïs bereid waren tot lagere prijzen af te geven wegens de dalende zeevrachten uit de Roemeensche havens. In het begin der week zijn dan ook stoomende partijen Roemeensche mais naar West-

Europeesche havens tot vrij wat gedaalde prijzen opgevoerd. Een herstel, dat later intrad, kon geen grooten omvang bereiken al is Donaumaïs dan ook tot de laagste prijzen, waartoe zij de vorige week ter verscheping in Februari en in de voorjaarsmaanden werd aangeboden, niet meer te koop. In meerdere mate was Rusland deze week met mais aan de markt en naar Nederland en Duitsland werd in Russische mais nogal wat gedaan tot lagere prijzen dan waarvoor Donaasoorten te koop waren. Het begint er cindelijk op te lijken, dat in Donaumaïs op aflading in de voorjaarsmaanden de zaken zich wat meer zullen gaan ontwikkelen, want op het tegenwoordige lage prijsniveau bestaat in Nederland meer belangstelling voor mais ter levering in de laatste helft van het jaar. Hetzelfde geldt voor Platamaïs en daarin zijn dan ook zoowel in Engeland als in Nederland den laatsten tijd ter verscheping van den nieuwen oogst in Mei/Juni nu en dan zaken gedaan. De nieuwe Argentijnsche maïssoort staat er bij voortdurend uitstekend voor. De prijsverhoging aan de Argentijnsche termijnmarkten leidde daar tot een prijsverhoging van mais van 15 centavos per 100 KG. te Buenos Aires en 30 centavos te Rosario sedert 3 Januari. Ook in Noord-Amerika heeft de maïs prijs zich hersteld en van 3 tot 10 Januari trad te Chicago een verhoging in van 2 dollarcent per 56 lbs.

Gerst is vooral in de laatste helft dezer week bij uitstek vast geweest. Duitsland ontwikkelde nl. weder toenemenden kooplust voor gerst en bij zeer beperkt Russisch aanbod, kleine verschepingen van den Donau en vaste markten in Noord-Amerika zijn voor alle soorten gerst de prijzen vrij wat gestegen. Het goedkoopst blijft nog steeds Platagerst en nadat men eenigen tijd, ten gevolge van de onzekerheid omtrent de kwaliteit, in Duitsland die soort slechts schoorvoetend heeft willen koopen, zijn deze week de zaken in Platagerst naar Duitsland toegenomen, wat ook daarvoor tot prijsverhoging geleid heeft.

In haver worden van Noord-Amerika nog steeds geen zaken naar Europa gedaan, ten gevolge van de zeer hooge prijzen, welke voor haver in de Vereenigde Staten en Canada worden gevraagd. Vrij veel nieuwe haver is echter deze week uit Argentinië verschepd en behalve in Engeland werden daarin ook naar Duitsland vrij geregeld zaken gedaan. Rusland was aan de markt met lichte haver uit Noord-Russische havens en vond daarvoor koopers in Duitsland. In Engeland bestaan de zaken in haver bij voortdurend, behalve uit Platahaver, vooral ook uit haver uit Chili.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week aan eenige fluctuatie onderhevig.

Nadat Amerikaansche Raffinadeurs zich aan het begin der week plotseling interesseerden voor ruwe suiker, waardoor prompte Cuba-suiker tot 3 $\frac{1}{2}$ d.c. c. & fr. New York opliep, trokken zij zich weer even snel terug, toen voor het

oogenblik hunne behoeften gedekt waren, zoodat de prijs weer terugliep tot 3.34 d.c.

De termijnmarkt te New York had het volgende verloop;

	Sp. C.	Jan.	Mrt.	Mei	Juli	Sept.
Slot voorafgaande week ..	5.15	3.25	3.32	3.38	3.45	—
Opening verslagweek	5.21	3.35	3.39	3.45	3.50	3.55
Slot verslagweek	5.12	3.25	3.32	3.41	3.49	3.54

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 26.000 tons, de versmeltingen 33.000 tons en de voorraden 181.000 tons.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1927	1926	1925
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 1/1....	9.684	6.456	577
Nieuwe oogst	—	43.815	55.905
Totaal oogst 4/1	4.735.890	138.035	120.679
Werkende fabrieken 8/1	97	140	142
Weekexport 1/1	41.094	31.974	385
Nieuwe oogst	—	30.024	37.777
Totale export 4/1	4.860.114	51.657	80.110
Totale voorraad	69.741	132.148	42.015

De termijnmarkt in Londen liep de eerste weekdagen eveneens nogal op om daarna ten gevolge van winstneming en den gemakkelijker toon in Amerika, weer een 3 tot 4½ d. terug te vallen. De slotnoteringen waren als volgt:

Januari	Sh. 18/7½	Aug.	Sh. 19/4½
Maart	„ 19/2½	Dec.	„ 17/4½
Mei	„ 19/3½		

De Zichtbare Voorraden waren volgens Czarnikow:

	1926/27	1925/26	1924/25
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 December	985.000	1.049.000	881.000
Tsjechoslowakije 1 December	628.000	780.000	706.000
Frankrijk 1 December	398.000	378.000	305.000
Nederland 1 December	212.000	173.000	176.000
België 1 December	129.000	169.000	148.000
Polen 1 December	220.000	212.000	181.000
Engeland 1 December	349.000	304.000	152.000
Europa..	2.921.000	3.065.000	2.549.000
	6/1/26	7/1/25	
V.S. Atlant. havens 29 Dec...	189.000	76.000	32.000
Cuba 1/1/27	70.000	132.000	42.000
Totaal ..	3.180.000	3.273.000	2.623.000

Op Java verkochten de V.I.S.P. verdere kwantiteiten uit oogst 1927 tot prijzen oplopend tot f 20.50 per 100 Kg. In de tweede hand werd disponibile Superieure suiker gevraagd tot f 14.25 per pic; Februari tot f 14.31; Maart tot f 14.44, terwijl voor disponibile No. 16 en hooger f 12.875 geboden werd.

Hier te lande opende de markt in sympathie met het buitenland in vaste stemming. Wegens winstneming brokkelden prijzen daarna af. De markt sloot prijshoudend op de volgende noteringen:

Maart	f 22.625
Mei	„ 22.875
Augustus	„ 22.75

De omzet bedroeg deze week 7000 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 90° Centri-fugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96° c.i.f. Maart	
	kristalsuiker basis 99°	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
10 Jan. '27	f 22 11/16	38/3	18/-	16/3	5,12
3 Jan. '27	„ 22 13/16	38/-	18:2½	15/9	5,21
10 Jan. '26	„ 17.-	31/9	14/3	11/6	4,11
10 Jan. '25	„ 19%	37/	17/-	13/6	4,59
	ruwsuiker basis 88°				
4 Juli '14	f 11 13/32	18/-	—	—	3,26
	basis 99°				
	f 14 13/32				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 29 December 1926.

De Amerikaansche katoenmarkt blijft vast. Aanvoeren gaan geregeld door, terwijl ontvangsten in de havens bijna twee miljoen balen meer bedragen dan een jaar geleden en de totaal export circa één miljoen balen meer. Egyptische soorten zijn iets vaster in prijs, terwijl de vraag in Liverpool voor locokatoen zeer gering was.

Over de Amerikaansche garenmarkt valt weinig nieuws te vermelden. De omzet, hetzij voor binnenland of voor export, is aanmerkelijk beneden de productie en weinig orders van beteekenis worden genoemd. Er is weinig verschil in de positie van grove of medio nummers, daar verkoopen zich voornamelijk bepalen tot kleine hoeveelheden voor spoedig gebruik. Zooals dikwijls het geval is, worden hier en daar enkele verkoopen gemeld ter aanvulling van aflopende orders. Er wordt nog algemeen kort gewerkt en de markt heeft veel van willige verkoopers te lijden. Naar getwijnde garens bestaat een flinke exportvraag voor goede hoeveelheden 36/2 en 40/2, doch de geboden prijzen zijn over het algemeen veel te laag. In Egyptische soorten bepaalt de vraag zich voornamelijk voor direct gebruik. In de fijnere nummers schijnen echter enkele flinke partijen te zijn afgesloten waar spinners bereid waren eenige prijsconcessie toe te staan, zoodat de geboekte prijzen dan ook slechts weinig of in het geheel geen marges laten. Enkele garenproducenten zijn van meening, dat er teekenen zijn, die erop wijzen, dat een opleving van den handel aanstaande is en het is te hopen, dat deze diagnose juist zal blijken te zijn. Het kan echter gezegd worden, dat de markt na de Kerstvacantie voor geen enkel speciaal soort garen verbeterd is en wij verwachten hierin voor het Nieuwe Jaar ook geen verandering.

In de doekmarkt is ook geen wijziging in de gebeurtenissen gekomen. Het nieuws van India luidt gunstig en de Regeeringsnota aan China, deze week gepubliceerd, is algemeen goed ontvangen. De voorzichtige politiek, welke den laatsten tijd door bijna alle kooopers over de geheele wereld gevolgd is, heeft het zich vormen van voorraden voorkomen en er is een nieuwe economische basis voor katoen-, garen- en doekprijzen bereikt; deze feiten moeten volgens de opinie van de meeste verkoopers vroeger of later het vertrouwen van kooopers wekken. Tegen het einde van het jaar is de markt voldoende van biedingen tegen lage en onaannemelijke limites voorzien. Prijzen blijven vast en de toon van de markt is gezond en hoopvol.

Manchester, d.d. 5 Januari 1927.

De jaarswisseling heeft geen nieuwe vooruitzichten in de katoenmarkt gebracht. Deze is rustig, maar vast, terwijl ontvangsten in de havens, alsook exporten zich in dezelfde groote hoeveelheden, als reeds vermeld, blijven handhaven. Het hoogste punt voor Mid-American spot te Liverpool was 10.96 op 16 Januari en het laagste 6.30 op 4 December. Het is wel merkwaardig, dat denzelfden dag FGF Sakel het hoogste punt, nl. 18.95 d., bereikte tegen 13.40 het laagste punt op 10 en 15 December.

De Amerikaansche garenmarkt toont weinig verandering. Gedurende het laatste gedeelte van de vorige week bracht het slot van het jaar nog vrij goede zaken in diverse aanvullingsorders, terwijl vrij groote hoeveelheden in ring-garens geplaatst werden. Deze week is rustig begonnen. Er bestaat echter een goede onderstroom van vraag; doch de geboden prijzen zijn over het algemeen te laag, zoodat zij voor verbetering moeten worden teruggewezen. In getwijnde garens zijn de vorige week voor het binnenland goede zaken gedaan, terwijl lage biedingen van Duitschland thans in de markt zijn. Ook in Eng. soorten zijn gedurende de laatste dagen van het jaar flinke zaken gedaan, zoowel in cops als voor doubling doeleinden. Deze week is kalmer begonnen; doch de toon schijnt wel wat beter te zijn, terwijl enkele spinners rapporteeren; dat hun verkoopen grooter zijn dan hun productie. Ook in andere richtingen bestaat een goede vraag, doch de geboden prijzen zijn te laag. Getwijnde garens worden voornamelijk verlangd in kleine hoeveelheden voor spoedige levering, hoewel hier en daar ook wel enkele flinke partijen zijn afgesloten. In de Amerikaansche sectie worden met medewerking van den heer J. M. Keynes, de economist, pogingen in het werk gesteld, om de door de Cotton Yarn Association voorgestelde plannen ter verbetering van de spinmarge door te voeren, welke pogingen door de Federation of Master Cotton Spinners' Association gesteund worden.

In de doekmarkt begint meer vraag door te komen en de stemming is hoopvoller. India toont meer belangstelling en er schijnen biedingen voor dhooties, speciaal van Calcutta, aan de markt te zijn. Het valt moeilijk te zeggen, welk percentage van deze vraag werkelijk zaken tot grondslag heeft en welk gedeelte uitsluitend ter oriëntering dient, want tot nog toe heeft slechts een klein percentage zijn weg tot de boeken gevonden. De mailberichten luiden over het algemeen echter gunstig en indien prijzen vast blijven en er zich geen onvoorziene ontwikkelingen voordoen, waardoor het toch al wankele vertrouwen bij kooopers weer geschokt kan worden, hebben de dagbladen misschien wel

gelijk in hun Nieuwjaarsverslagen, waarin zij melden, dat betere tijden reeds begonnen zijn. Men hoopt, dat deze gunstigere stemming spoedig een algeheele verbetering van de positie van Lancashire ten gevolge zal hebben.

29 Dec. 5 Jan. Oost. koersen. 28 Dec. 4 Jan.

Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br.-Indië $1/61\frac{1}{32}$ $1/61\frac{1}{16}$
F.G.F. Sakellaridis 13,95 13,90 T.T. op Honkong $1/11\frac{1}{8}$ $1/11\frac{1}{2}$
G.F. No. 1 Oomra.. 5,25 5,25 T.T. op Shanghai $2/4\frac{1}{4}$ $2/4\frac{1}{4}$

Noteering voor Loco-Katoen.
(Midling Uplands.)

	7 Jan. 1927	31 Dec. 1926	24 Dec. 1926	7 Jan. 1926	7 Jan. 1925
New York voor Middling ...	13,10 c	12,95 c	12,95 c	20,65 c	23,95 c
New Orleans voor Middling	12,86 c	12,69 c	12,47 c	20,07 c	23,60 c
Liverpool voor Middling ...	6,98 d	6,89 d	6,81 d	10,49 d	13,12 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 31 Dec. '26	Overeenkomstige periode	
		1925	1924
Ontvangsten Gulf-Havens.	8726	6732	6366
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	1386	1375	1530
„ „ 't Vasteland etc.	3305	2705	2488
„ „ Japan.....	773	608	489

Voorraden.
(In duizendtallen balen).

	31 Dec. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	3056	1856	1564
Binnenland	1561	2016	1509
New York	138	98	212
New Orleans	677	501	442
Liverpool	831	547	556

KOFFIE.

De iets betere stemming, welke bij den overgang van het jaar aan de koffiemarkt viel te constateeren, hield ook in de afgelopen week aan, al was in de eerste dagen de stemming feitelijk weder iets gedrukker. In de aanbiedingen van Brazilië kwam slechts zeer weinig verandering, terwijl ook de offertes van Indië ongeveer dezelfde bleven; alleen Palembang Robusta, die tegen het einde van het vorig jaar met sprongen was opgelopen tot 42 ct. cif, zakte ongeveer $1\frac{1}{2}$ ct. in.

Op afloading van Brazilië en van Centraal-Amerika kwamen enkele zaken tot stand, terwijl ook op de loco-markt iets meer vraag viel te bespeuren. Op termijn liepen de noteeringen aanvankelijk in navolging van de markt te New-York iets terug, doch daarna herstelden zij zich wederom grootendeels.

Volgens een dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam, is in December de aanvoer geweest als volgt:

	1926	1925	1924
in Europa	791.000	692.000	922.000
„ Ver. Staten van Amerika	1.058.000	1.079.000	852.000
Totaal....	1.849.000	1.771.000	1.774.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende het jaar 1926 bedroegen 20.600.000 balen tegen 19.270.000 balen in 1925 en 20.772.000 balen in 1924.

De Afleveringen in December waren:

	1926	1925	1924
in Europa	784.000	661.000	662.000
„ Ver. Staten van Amerika	969.000	980.000	1.026.000
Totaal....	1.753.000	1.641.000	1.688.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende het jaar 1926 waren 20.649.000 balen tegen 19.969.000 balen in 1925 en 20.690.000 balen in 1924.

Vanaf 1 Juli tot 31 December waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen in 1926 10.263.000 balen tegen 10.220.000 balen in 1925 en 10.156.000 balen in 1924, terwijl de Afleveringen bedroegen 10.009.000 balen tegen 10.097.000 balen in 1925 en 10.386.000 balen in 1924.

De zichtbare voorraad was op 31 December in Europa 1.498.000 balen tegen 1.491.000 balen op 1 December. In

Amerika bedroeg hij 977.000 balen tegen 888.000 balen op 1 December. In Europa en in Amerika te zamen was de zichtbare voorraad dus op 31 December 2.475.000 balen tegen 2.379.000 balen op 1 December. Hij bedroeg op 31 December 1925 — 2.524.000 balen en op 31 December 1924 2.223.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 31 December 1926 — 4.911.000 balen tegen 4.779.000 balen op 1 December en 5.164.000 balen in 1925 (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, die op 15 December 1926 — 6.209.000 balen bedroegen, op 1 December 1926 — 6.397.000 balen en op 31 December 1925 — 4.383.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 86/- à 87/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 88/- à 90/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 70/9 à 71/6.

Van Robusta op afloading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Jan./Febr. verscheping, 40½ ct. Palembang Robusta, stoomend, 40 ct., Mandheling Robusta Jan./Febr. verscheping 43 ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 57 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 50 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
11 Jan.	47½	45½	43½	42	44½	43½	40½	38½
4 „	47½	45½	43½	42	44½	43½	41½	39½
28 Dec.	46½	44½	43½	—	43½	41½	39½	—
21 „	46½	44½	42½	—	42½	41½	38½	—

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
10 Jan.	\$ 14,96	\$ 13,37	\$ 13,23	\$ 12,85
3 „	„ 14,99	„ 14,43	„ 13,35	„ 13,05
27 Dec.	„ 14,45	„ 13,92	„ 13,03	„ 12,70
20 „	„ 14,45	„ 13,90	„ 12,90	„ —

Rotterdam, 11 Januari 1927.

OVERZICHT VAN DE KOFFIEMARKT 1926.

Wij ontleenen aan het overzicht van de koffiemarkt in 1926, door de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam, de volgende gegevens:

Productie. De wereld-opbrengst (onder aftrek van het in de productielanden voor eigen verbruik benodigde), herleid tot balen van 60 KG., wordt aangenomen als volgt:

	1924/25 balen	1925/26 balen	1926/27 balen
Santos	6.577.000	10.129.000	10.000.000
Rio	3.161.000	3.955.000	3.000.000
Victoria	940.000	913.000	900.000
Overig Brazilië	490.000	464.000	490.000
Nederl. Oost-Indië	971.000	916.000	1.000.000
Columbia	1.948.000	2.200.000	2.000.000
Venezuela	1.077.000	902.000	1.000.000
Overige Milds	3.617.000	4.029.000	3.555.000
Totaal.....	18.781.000	23.508.000	21.945.000

Tegenover deze productie staat een voor 1926 geraamde consumptie (met uitzondering van wat de productielanden zelf verbruiken) van minstens 21.500.000 balen van 60 KG.

Zichtbare Wereldvoorraad op 31 December.

	1926	1925	1924
Voorraad volgens Statistiek	4.911.000	5.164.000	5.384.000
„ Binnenl. Sao Paulo	*6.209.000	4.383.000	4.000.000
Totaal....	11.120.000	9.547.000	9.384.000

* 15 December.

Zoals blijkt uit de cijfers, is de vermeerdering van den zichtbaren wereldvoorraad uitsluitend toe te schrijven aan de vermeerderde voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waar het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie, in Januari van het vorige jaar door den Staat Sao Paulo opgericht, onafgebroken werkzaam bleef en door beperking van de aanvoeren te Santos de prijzen op peil trachtte te houden. Op de op deze wijze in het binnenland van Sao Paulo teruggehouden koffie, werden door het In-

stituut voorschotten verstrekt, waartoe de in Januari en in Juni uitgegeven leeningen van te zamen £ 10.000.000 het in staat stelden.

Invoeren in Nederland:			
Herkomst	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
Nederlandsch Oost-Indië ..	511.600	417.100	433.400
Brazilië	979.600	916.600	1.265.000
Centr. Amerika en W.-Indië	631.600	688.200	646.300
Afrika	43.200	76.700	52.300
Verschillende landen	112.000	128.400	145.000
Te zamen	2.278.000	2.227.000	2.542.000
Afleveringen in Nederland:			
	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
Alle soorten	2.344.000	2.059.000	2.495.000
Voorraad in Nederland op 31 December:			
Herkomst	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
Nederlandsch Oost-Indië	114.900	133.800	78.900
Brazilië	152.400	154.800	98.100
Centraal Amerika en West-Indië	64.800	106.300	46.200
Afrika	4.100	5.500	8.700
Verschillende landen	3.000	5.000	5.300
Te zamen	339.200	405.400	237.200
Omzetten Termijnmarkt:			
	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
Rotterdam	1.240.000	977.500	745.500
Amsterdam	1.478.500	1.627.500	1.421.000
Totaal Nederland	2.718.500	2.605.000	2.166.500

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
10 Jan. 1927	278.000	26.225	949.000	28.200	557/64
3 „ 1927	304.000	25.875	957.000	27.800	529/32
27 Dec. 1926	288.000	25.200	905.000	27.500	561/64
11 Jan. 1926	312.000	24.775	1.193.000	27.500	77/16

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
8 Jan. 1926 --	56.000	2.394.000	227.000	4.874.000
9 Jan. 1926 --	84.000	2.833.000	181.000	4.923.000

) In Reis.

THEE.

Ook in de afgelopen week was hier nog weinig bedrijvigheid op de theemarkt te bemerken.

Londen hervatte intusschen hare wekelijksche veilingen en maakte de stemming van de laatste maanden van het oude jaar ook verderen voortgang in de eerste veilingen van het nieuwe jaar.

Alleen de betere kwaliteiten konden vorige prijzen handhaven, echter moesten de ordinaire en mindere kwaliteiten wederom een teruggang lijden van ½ tot 1 à 1½ d. per lb. Die teruggangen in prijs zijn niet geheel te wijten aan de marktstemming, daar ook de kwaliteit van de Java-thee in veiling niet onbelangrijk terugliep.

Hier is men in afwachting van hetgeen de veiling van 13 dezer, die ruim 19.000 kisten zal opvatten, zal opleveren. Amsterdam, 10 Januari.

COPRA.

De markt was gedurende de afgelopen week vaster gestemd. Amerika neemt momenteel vrijwel alle door de Philippijnen geoffreerde partijen op, terwijl het aanbod van Singapore en Ned.-Indië niet dringend is.

Fabrikanten kochten opnieuw verschillende stoomende partijen.

De slotnoteeringen zijn:

Nederl.-Indische f.m.s., stoomend	f 31½
„ „ „ Dec./Jan. afl.	„ 31½
„ „ „ Jan./Febr. „	„ 31½
„ „ „ Febr./Mrt. „	„ 31½

VRACHTENMARKT.

Op de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was de afgelopen week een ononderbroken vraag naar tonnage

voor Januari verschepping, speciaal naar de Middellandsche Zee. Daar er slechts weinig tonnage werd aangeboden, werden de vrachten vaster, doch stegen slechts weinig. Van de Northern range werden huidige booten gedaan naar Antwerpen/Rotterdam voor spotprompte belading tegen 3/6 per qtr. en verdere booten kunnen worden gedaan per Jan. tegen 18½ tot 19 cents per 100 lbs. naar Antwerpen/Rotterdam/Bremen/Hamburg. Voor prompte belading werd naar Griekenland 5/6 per qtr. betaald. Van West St. John is een groote Januariboot bevracht naar Bremen tegen 18½ cents gerst en booten van middelmatige grootte naar de Middellandsche Zee tegen 23 cents, zwaar graan. Voor Februari is slechts weinig definitieve vraag. Voor deze positie is 16½ cents geaccepteerd van de Northern range naar Antwerpen of Rotterdam, optie Middellandsche Zee tegen 19½ cents.

Ofschoon van West-Indië wel suikerorders aan de markt zijn, zijn de bevrachters niet erg geneigd tot bevrachten. Er bestaat uitzicht, dat Jan. en Februari tonnage naar U.K./Continent 22/6 kan bedingen, terwijl voor Maart hoogstens 20/- in uitzicht wordt gesteld.

De North Pacific is stil, er vallen geen bevrachtingen te vermelden. Ook voor gezaagd hout is deze afdeeling kalm.

De markt van de La Plata was levendig en er zijn ongeveer 40 booten bevracht voor belading tusschen Januari en eind Maart. Januari is vast en er werd tot 34/- betaald van de boven La Platahavens. Voor Februari was iets minder vraag en er werd tot 30/- betaald, terwijl de bevrachters voor Maart meer interesse aan den dag legden en een flink aantal booten hebben opgenomen tegen 26/-.

De chilispeter vrachtenmarkt bleef buitengewoon kalm. De eenige mogelijkheid tot bevrachting is een kleine boot van 3/4000 tons naar Scandinavië tegen ongeveer 37/6, Jan./Febr. belading.

De markten van het Oosten waren alle kalm, doch het tekort aan tonnage hield de vrachten op peil. Wladiwostock was iets levendiger voor boonen en een aantal Maart-partijen, gezamenlijk 10.000 tons, werden geboekt naar Londen/Hull/Rotterdam/Hamburg tegen 30/-, optie Scandinavië 31/3. De kwestie over de charter tusschen de Engelsche reeders en de bevrachters van Australië is nog niet uit de wereld, ofschoon het verschil nog zeer gering is.

Burmah is door het tekort aan tonnage iets vaster. Voor een volle lading naar het Continent wordt 33/9 in uitzicht gesteld.

De bevrachters van de Zwarte Zee hebben slechts weinig interesse voor bevrachten. Zij stellen 14/- in uitzicht, welke vracht echter niet aan de eischen der reeders beantwoordt.

De Middellandsche Zee was levendig voor erts en de voornaamste bestemming was Rotterdam. Er werd o.a. betaald: Bona 6/6, Algiers 6/6, Benisaf 6/6, Billaricos Pier 7/6, alles naar Rotterdam. Fosfaat betaalde Tunis/Rotterdam 10/-.

De Golf van Biscaye was kalm; Bilbao/Rotterdam betaalde in het begin der week 7/- en eenige dagen later slechts 5/9. Bilbao/LJmuiden werd bevracht tegen 67/½.

De Engelsche kolenvrachtenmarkt was levendig en er vond een flink aantal afsluitingen plaats. Van Wales werd bevracht: Rouaan 4/9, Gibraltar 8/6, Genua 9/6, Las Palmas 9/3, Bermuda 7/- en van Oostkust: Hangö 9/3, Aarhus 6/9, Constantinopel 11/3, Port Said 10/6.

De Amerikaansche kolenvrachtenmarkt was kalm en de vrachten zijn nog verder gedaald, ondanks het tekort aan tonnage.

RIJNVAART.

Week van 2 t/m. 8 Januari 1927.

Over het algemeen bleef de toestand onveranderd. De aanvoeren van erts etc. bleven tamelijk levendig. De kolenvradingen werden successievelijk minder druk.

Scheepsruimte bleef ruimschoots beschikbaar, tegenover tamelijke navraag.

De ertsvrachten liepen terug van 60—70 cts. met ¼ en ½ lostijd, tot resp. 50—60 cts.

Naar den Bovenrijn werd tamelijk gecharterd; voor ruwe producten betaalde men f 1,60 à f 1,70 per last, in daghuur ca. 2¼ cts. per ton.

Het sleeploon varieerde tusschen 35 cts. en 40 cts.

De waterstand was tot in het laatst der week langzaam vallend, zoodat zoowel naar den Boven- als naar den Benedenrijn op beperkten diepgang werd afgeladen. Daarna trad wederom was in.

In de Ruhrhavens bleven de verscheppingen van kolen rustig. Tegenover meer dan voldoende scheepsruimte was de vraag matig. De vracht voor exportkolen naar Rotterdam kon zich op Mk. 1,— per ton exclusief sleeploon handhaven.